

De Staat van het Dier

Rapportage 1-meting

December 2022

In opdracht van de Raad voor Dierenaangelegenheden

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Opzet onderzoek	p. 3
Hoofdstuk 2: Samenvatting	p. 8
Hoofdstuk 3: Dierenwelzijn	p. 11
Hoofdstuk 4: Het doden van dieren en andere kwesties	p. 25
Hoofdstuk 5: Vragen over gedrag	p. 33
Bijlage: Achtergrondkenmerken en uitsplitsingen	p. 38

1

Opzet onderzoek

Achtergrond onderzoek

Vervolgmeting

In oktober 2022 heeft Kantar Public in opdracht van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) voor de tweede maal het onderzoek 'De Staat van het Dier' uitgevoerd (1-meting). In totaal deden er 2.082 Nederlanders mee aan het onderzoek. In dit onderzoek is gekeken naar wat de meningen van de Nederlanders zijn over de manier waarop men in Nederland omgaat met en denkt over dieren.

Er zijn vragen gesteld over vier verschillende diergroepen:

- **Productiedieren**
- **Recreatiedieren** (inclusief dierentuindieren)
- **Proefdieren**
- **Natuurdieren**

Deze icoontjes worden net als in 2018 ook in de rest van het rapport gebruikt wanneer over deze diergroepen wordt gerapporteerd.

Nederlands publiek

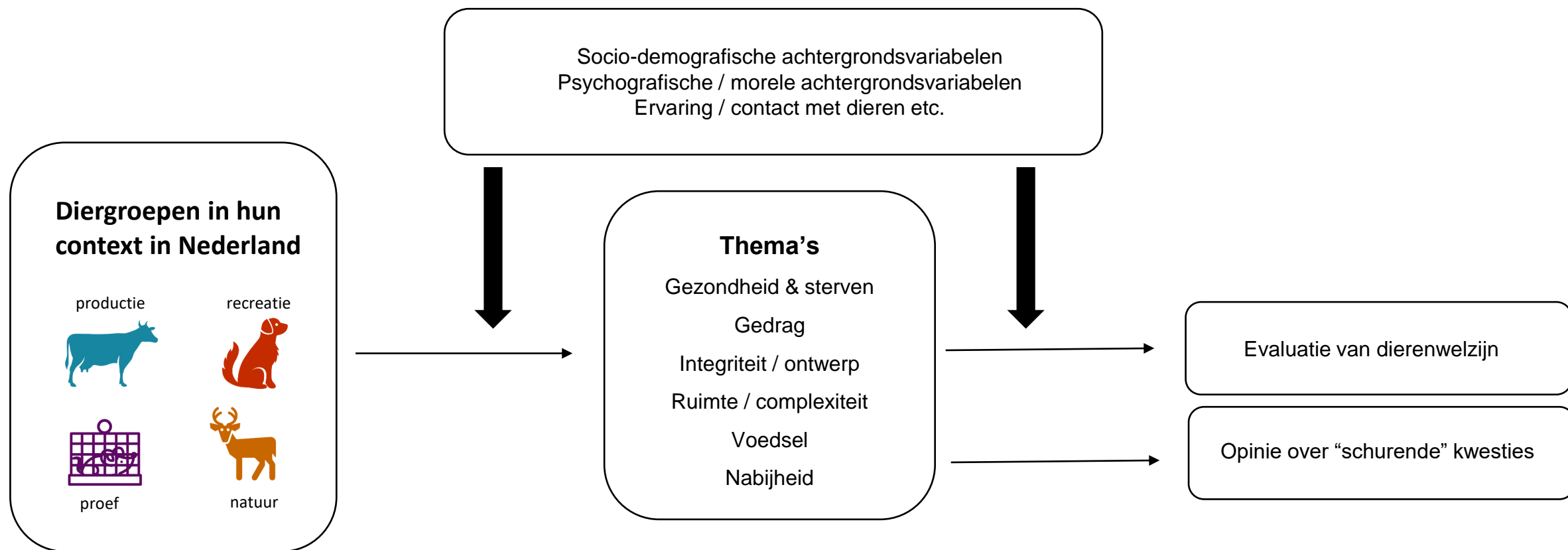
In de rapportage is gekeken naar de houding tegenover dierenwelzijn van het Nederlands publiek (18+). Daarnaast is gekeken naar (eventuele) significante achtergrondverschillen in de houding tegenover dierenwelzijn met betrekking tot geslacht, leeftijd, opleiding, stedelijkheid en houding (als enige psychografische kenmerk).

Vragenlijst

De vragenlijst is opgesteld in nauwe samenwerking met de Raad voor Dierenaangelegenheden. Kantar Public heeft advies gegeven over de formulering van de vragen. De vragenlijst volgt dezelfde structuur als de vragenlijst van 2018, maar is op sommige punten wel aangepast. Het gevolg hiervan is dat op niet alle vragen een vergelijking met het onderzoek uit 2018 kan worden gemaakt.

Op de volgende slide is weergegeven welke structuur is gebruikt bij het opstellen van de vragenlijst. Daarna volgt een slide met een korte leeswijzer waarin enkel de statistische basisbegrippen en uitgangspunten worden beschreven.

De structuur achter de vragen is hetzelfde als in 2018

Leeswijzer

Leeswijzer: significante verschillen

Bij het lezen van het rapport zijn enkele belangrijke begrippen van belang. Zo wordt *alleen* over verschillen (tussen doelgroepen of antwoorden) gesproken als het om significante verschillen gaat. Een significant verschil betekent dat het verschil groter is dan door het toeval verklaard kan worden. Dit zijn dus verschillen die relevant zijn om te rapporteren. Het kan dus zijn dat er in het rapport geringe verschillen niet worden gerapporteerd omdat deze niet significant zijn en dus toevallig kunnen zijn. Er is bij de data analyse uitgegaan van een betrouwbaarheidsmarge van 95%. Significante afnames zijn gemarkeerd met een ■ en toenames met een +.

Meervoudige en enkelvoudige vragen

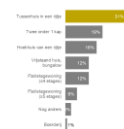
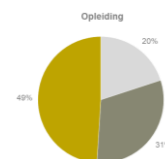
Bij enkelvoudige vragen kan het zijn dat de percentages niet helemaal optellen tot 100%. Soms kunnen antwoorden optellen tot 99% of tot 101%. Het betreft hier afrondingsverschillen die in deze rapportage niet zijn gecorrigeerd. Bij vragen waarbij meer antwoorden mogelijk zijn, tellen de antwoorden logischerwijze op tot meer dan 100%.

Doorvragen

Onderaan elke slide staat steeds de exacte vraagstelling vermeld. De meeste vragen zijn gesteld aan alle deelnemers van het onderzoek (n=2.082). Als het een doorvraag betreft waarbij een specifiek gedeelte van de deelnemers heeft geantwoord, staat het aantal respondenten bij de grafiek vermeld.

Uitleg soorten grafieken

In het onderzoek is gebruik gemaakt van drie soorten grafieken: cirkeldiagrammen, staafdiagrammen en samengestelde staafdiagrammen. Hieronder staat een beknopte uitleg.

Cirkeldiagram: met dit diagram wordt in beeld gebracht wat de verhouding of samenstelling van een bepaald resultaat is op een totaal van 100%.

Staafdiagram: een staafdiagram bestaat uit meerdere staven of balken waarmee absolute scores of percentages in beeld worden gebracht of met elkaar worden vergeleken.

Samengesteld staafdiagram: in dit type diagram worden verhoudingsresultaten in beeld gebracht met meerdere, samengestelde staven of balken die allemaal optellen tot 100% en daarmee verhoudingen laten zien die onderling gemakkelijk met elkaar kunnen worden vergeleken.

Onderzoeksverantwoording

Doelgroep

Het onderzoek is uitgevoerd onder het Nederlands publiek van 18 tot en met 69 jaar.

Respons

Uit het Kantar burgerpanel hebben we 3.250 personen van 18 tot en met 69 jaar geselecteerd. Deze personen hebben een uitnodiging gehad om een enquête in te vullen over een maatschappelijk onderwerp (zoals vrijwel alle onderzoeken in de publieke sector worden aangekondigd in dit panel). We hebben er bewust voor gekozen om het onderwerp van de enquête niet aan te kondigen. Van deze personen hebben er 2.082 de vragenlijst volledig ingevuld (respons van 64%). Voor dit panel is dit een gemiddelde respons.

Split run

Om de vragenlijst niet te lang te maken is ervoor gekozen om iedere respondent de vragen over twee van de vier verschillende diergroepen voor te leggen. De respondenten zijn willekeurig verdeeld over deze vier verschillende diergroepen. Op deze manier zijn de vragen over iedere diergroep door tenminste 1.000 respondenten beantwoord. Dit aantal is ruim voldoende om een nauwkeurig beeld te krijgen van de houding van Nederlanders ten aanzien van dit onderwerp.

Online methode

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een online vragenlijst (CAWI: computer assisted web interviewing). Respondenten ontvingen een e-mail met daarin informatie over het onderzoek en een link naar de online vragenlijst. De antwoorden zijn anoniem verwerkt en niet te herleiden naar persoonsgegevens.

Veldwerkperiode

Het veldwerk heeft gelopen van 4 tot en met 12 oktober 2022. In deze periode is geen reminder verstuurd.

Weging

De data zijn gewogen op basis van ideaalcijfers van het Nederlands publiek van 18 tot en met 69 jaar. De volgende achtergrondvariabelen zijn meegenomen in de weging: geslacht, leeftijd, opleiding, etniciteit, regio, stedelijkheidsgraad en grootte huishouden.

Vragen

Er is meer data beschikbaar dan dat er in het rapport wordt weergegeven. Mochten er nog vragen leven die betrekking hebben op analyses/data, die in dit rapport niet vermeld staan, dan kunnen deze eventueel uit de tabellen worden gehaald. Neem in dat geval binnen enkele maanden na de publicatie van dit rapport contact op met de Raad voor Dierenaangelegenheden.

2

Samenvatting

Algemene samenvatting (1/2)

In opdracht van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) heeft Kantar Public in oktober 2022 een herhaalmeting van het onderzoek 'De Staat van het Dier' uitgevoerd (1-meting). Het onderzoek, dat eerder in 2018 werd uitgevoerd, is dit jaar uitgevoerd onder een representatieve steekproef van 2.082 Nederlanders. In het onderzoek is gekeken naar de meningen van Nederlanders over de manier waarop men in Nederland omgaat met dieren en hoe men denkt over dierenwelzijn.

Algemeen beeld

Naast enkele duidelijk waarneembare trends - bijvoorbeeld hoe Nederlanders aankijken tegen de rol van de overheid als het over dierenwelzijn gaat - valt op dat op veel punten de houding van de Nederlanders weinig veranderd is ten opzichte van 2018. Veranderingen zijn zeker waarneembaar, maar in veel gevallen is het op basis van de 0- en de 1-meting nog te vroeg om te spreken van een (zich doorzettende) trend. Ook valt bij veel onderwerpen op dat er weinig verschil in houding en draagvlak is tussen groepen met verschillende achtergrondkenmerken, zoals stedelijkheid, leeftijd en contact met dieren. Dit duidt erop dat in brede lagen van de bevolking hetzelfde wordt gedacht over dierenwelzijn, los van het feit of men - bijvoorbeeld - jongere of oudere is en veel of weinig contact heeft met dieren.

Lichte stijging in de mate waarin dierenwelzijn Nederlanders aan het hart gaat

Ten opzichte van 2018 is er een lichte stijging te zien in de mate waarin Nederlanders het dierenwelzijn aan het hart gaat (van een 8,2 naar een 8,4 in 2022). Nederlanders noemen (net als in 2018) het vaakst dierenmishandeling (80%) als de meest negatieve kant aan onze omgang met dieren, al is dit wel een daling ten opzichte van 2018 toen dit door 86% werd genoemd. Opnieuw wordt in 2022 dierenliefde, warmte en gezelligheid het vaakst genoemd als meest positieve kant van onze omgang met dieren (82% in beide jaren).

Dieren hebben volgens acht op de tien Nederlanders een moreel recht op leven

Als het gaat om morele vraagstukken, dan vindt net als in 2018 een ruime meerderheid dat dieren een moreel recht op leven hebben (79% in 2022 en 80% in 2018). Ook vindt een ruime meerderheid dat de mens een morele plicht heeft om goed te doen voor alle dieren (72% in beide jaren). Ten opzichte van 2018 vinden minder Nederlanders dat de mens boven het dier staat (36% in 2022 versus 40% in 2018). Verder zijn er geen veranderingen te zien met betrekking tot morele vraagstukken.

Meer mensen vinden dat dierenwelzijn in de veehouderij niet te waarborgen is

Ruim zeven op de tien Nederlanders vinden - net als in 2018 - dat een respectvolle omgang met dieren een positieve invloed heeft op de manier waarop mensen met elkaar omgaan (73% in 2022 en 75% in 2018). Als het specifiek over de veehouderij gaat, dan vindt 39% van de Nederlanders dat het dierenwelzijn in de veehouderij niet gewaarborgd kan worden. Dit is een forse stijging ten opzichte van 2018 toen 30% van de Nederlanders dit nog vond. Daarnaast vindt - net als in 2018 - een meerderheid dat in megastallen nooit sprake kan zijn van voldoende aandacht voor de gezondheid en het welzijn van productiedieren (59% in 2022 en 60% in 2018).

Ruime voldoende voor de manier waarop we met recreatiedieren omgaan

Net als in 2018 is gevraagd om rapportcijfers te geven voor de manier waarop we in Nederland met dieren omgaan. Net als vier jaar geleden geven Nederlanders de hoogste beoordeling aan de manier waarop we in Nederland met recreatiedieren omgaan (7,2 versus 7,3 in 2018). Het welzijn van proef- en productiedieren wordt net als in 2018 lager ingeschat: aan het welzijn van productiedieren wordt een 5,9 gegeven (een 6,1 in 2018) en aan het welzijn van proefdieren, net als in 2018, een 5,7. Het welzijn van natuurdieren wordt net als vier jaar geleden met een 6,8 redelijk goed beoordeeld.

Algemene samenvatting (2/2)

Groeiende ontevredenheid over de rol van de overheid

Over alle vier de diergroepen is een zestal dezelfde stellingen voorgelegd over dierenwelzijn. Opvallend is dat steeds minder Nederlanders vinden dat de Nederlandse overheid voldoende doet om het welzijn van dieren te waarborgen. Zo vond in 2018 ruim een derde dat de Nederlandse overheid voldoende deed om het welzijn van productiedieren te waarborgen (34%). In 2022 is dat gedaald tot iets meer dan één op de vijf (22%). Ook met betrekking tot recreatiedieren en natuurdieren is dezelfde trend waarneembaar en vinden minder Nederlanders dat de overheid voldoende doet om hun welzijn te waarborgen.

Nederlanders zijn minder goed geïnformeerd over dierenwelzijn

Een andere, duidelijk waarneembare, verandering is dat steeds meer Nederlanders aangeven dat ze minder goed geïnformeerd zijn als het gaat om het welzijn van proefdieren, natuurdieren en productiedieren. Op veel andere stellingen die over de verschillende diergroepen zijn voorgelegd, zijn ten opzichte van 2018 geen of weinig veranderingen te zien.

Het doden van dieren vindt men minder gerechtvaardigd

Ten opzichte van 2018 geven meer Nederlanders aan dat zij het niet eens zijn met de stelling dat het doden van alle diersoorten gerechtvaardigd is mits het snel en pijnloos gebeurt (54% in 2022 tegenover 50% in 2018). Ten opzichte van 2018 vinden minder Nederlanders dat het doden van dieren gerechtvaardigd is wanneer dieren een gevaar vormen voor de mens (75% in 2022 tegenover 84% in 2018). Tegelijkertijd vinden ten opzichte van 2018 meer Nederlanders dat het doden van dieren gerechtvaardigd is wanneer zij schade brengen aan menselijke *eigendommen* (36% in 2022 tegenover 32% in 2018).

Enige ambivalentie als het gaat over voldoende beweging en ruimte

Ruim de helft van de Nederlanders vindt het onacceptabel als productiedieren onvoldoende ruimte en afleiding krijgen (52% en in 2018 50%). Daarnaast vindt 86% dat 'weinig tijd' nooit een excuus mag zijn om honden of paarden onvoldoende beweging te geven (in 2018 was dat 87%). Ten opzichte van 2018 vinden meer Nederlanders dat een paard nooit alleen in de wei zou mogen staan (46% in 2022 en 40% in 2018).

In de houding tegenover dierentuinen is ook enige ambivalentie te ontdekken. Zo vindt 65% dat als dierentuinen bepaalde dieren niet de mogelijkheden kunnen geven om hun natuurlijk gedrag uit te voeren, deze dieren niet geschikt zijn voor de dierentuin. Toch is een relatief kleine groep voor een verbod op dierentuinen (21%). Dit is wel een stijging ten opzichte van 2018 toen 16% vond dat dierentuinen verboden moeten worden.

Nederlanders kritisch over genetische modificatie

Als het gaat om het aanpassen van dierlijk DNA, dan is een meerderheid van de Nederlanders daar kritisch over. Zo vindt bijna driekwart - zowel in 2018 als in 2022 - het niet toelaatbaar als het DNA van een dier wordt aangepast op zo'n manier dat het dier daarmee beter past bij de wensen van mensen. Ruim de helft vindt het onacceptabel om varkens genetisch te modificeren zodat ze niet meer gevoelig zijn voor infectieziekten (52% in 2022 en 51% in 2018). Een iets kleinere groep vindt het onacceptabel om (proef)muizen genetisch te modificeren teneinde hun proefresultaten beter vertaalbaar te maken naar de mens (41% in 2022 en 44% in 2018).

Meerderheid wil de wolf niet weggagen, maar we moeten ons wel beschermen

Ruim de helft van de Nederlanders vindt net als in 2018 dat we de wolf in Nederland niet moeten weggagen, maar vindt wel dat we mens en dier tegen de wolf moeten beschermen (55% en 58% in 2018). Als het gaat om de vraag of de wolf al dan niet belemmerd moet worden in zijn natuurlijke jachtgedrag, dan zijn de meningen verdeeld. Bijna een kwart vindt dat de wolf niet belemmerd moet worden, ook al jaagt deze op schapen (23%). Een grotere groep vindt dat de wolf wel in dit gedrag belemmerd mag worden (40%). De groep die vindt dat de wolf wel belemmerd mag worden is de afgelopen vier jaar groter geworden, want in 2018 was nog 31% deze mening toegedaan.

Actualiteit: meer aandacht voor welzijn insecten en vissen

In 2022 is een aantal nieuwe stellingen voorgelegd die aansluiten op de actualiteit. Hieruit bleek dat de helft van de Nederlanders vindt dat er meer aandacht moet zijn voor het welzijn van insecten en zes op de tien Nederlanders vinden dat er meer aandacht moet zijn voor het welzijn van vissen. Ook vindt acht op de tien Nederlanders dat het dierenwelzijn niet ten koste mag gaan van het terugdringen van stikstof en broeikasgassen.

3

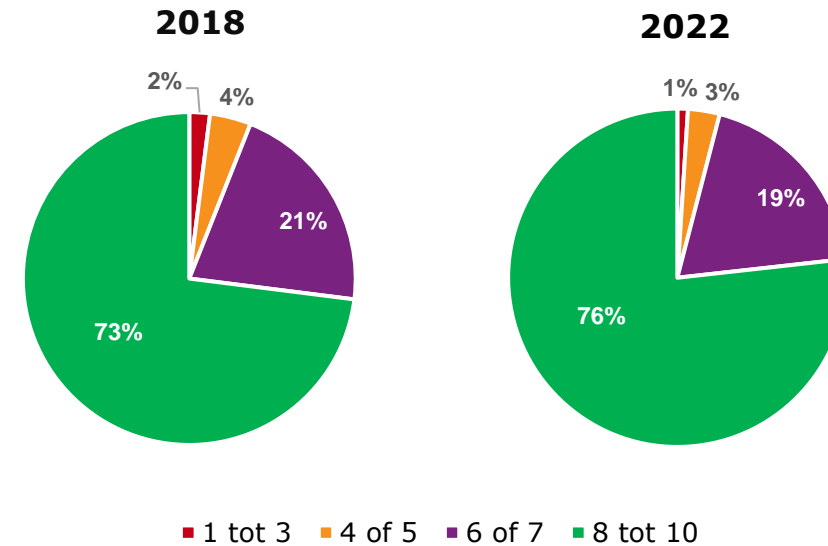
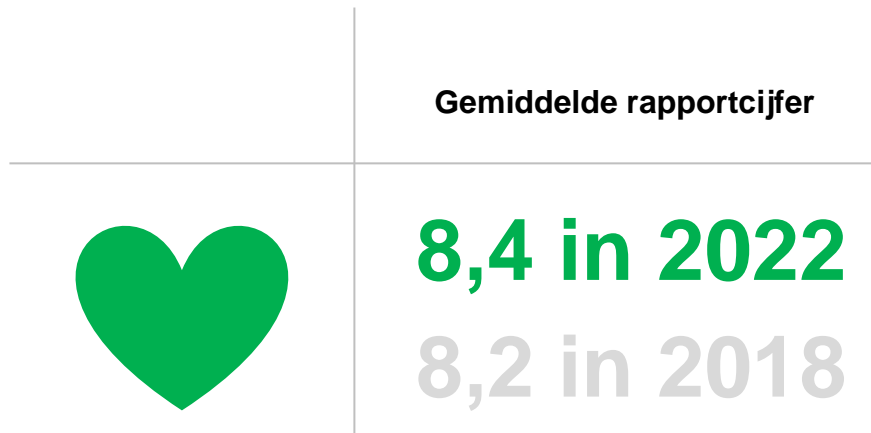
Resultaten: Dierenwelzijn

Lichte stijging ten opzichte van 2018: meer Nederlanders zijn in 2022 begaan met het welzijn van dieren

- Er zijn enkele verschillen naar achtergrondkenmerken. Laag opgeleide Nederlanders geven een significant hoger cijfer dan hoog opgeleide Nederlanders (8,9 versus 8,2). Nederlanders die *nooit* vlees eten geven het hoogste cijfer: een 9,2. Naar twee andere belangrijke achtergrondkenmerken, leeftijd en mate van stedelijkheid, zijn er net als in 2018 geen significante verschillen.

Mate waarin dierenwelzijn mensen aan het hart gaat

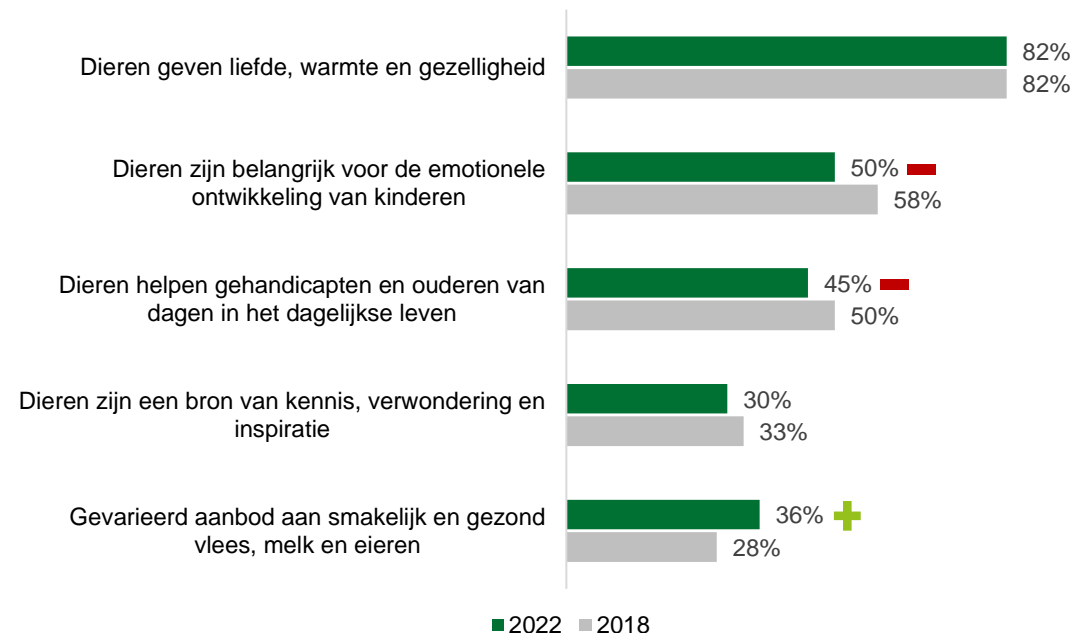

Kunt u op een schaal van 1 t/m 10 aangeven hoezeer het welzijn van dieren u aan het hart gaat? Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Acht op de tien Nederlanders vinden - net als in 2018 - dierenliefde, warmte en gezelligheid het meest positieve aspect aan de omgang met dieren

- Als het gaat om het belang van dieren in relatie tot de emotionele ontwikkeling van kinderen zijn er ten opzichte van 2018 minder Nederlanders die dit als positief aspect noemen (van 58% in 2018 naar 50% in 2022). Hetzelfde geldt voor de stelling dat dieren, ouderen en gehandicapten helpen in hun dagelijkse leven (van 50% in 2018 naar 45% in 2022). Het aantal Nederlanders dat vindt dat dieren voor een gevarieerd aanbod van vlees, melk en eieren zorgen (en dat als positief zien) is gestegen van 28% in 2018 naar 36% in 2022.

Belangrijkste positieve kanten aan onze omgang met dieren

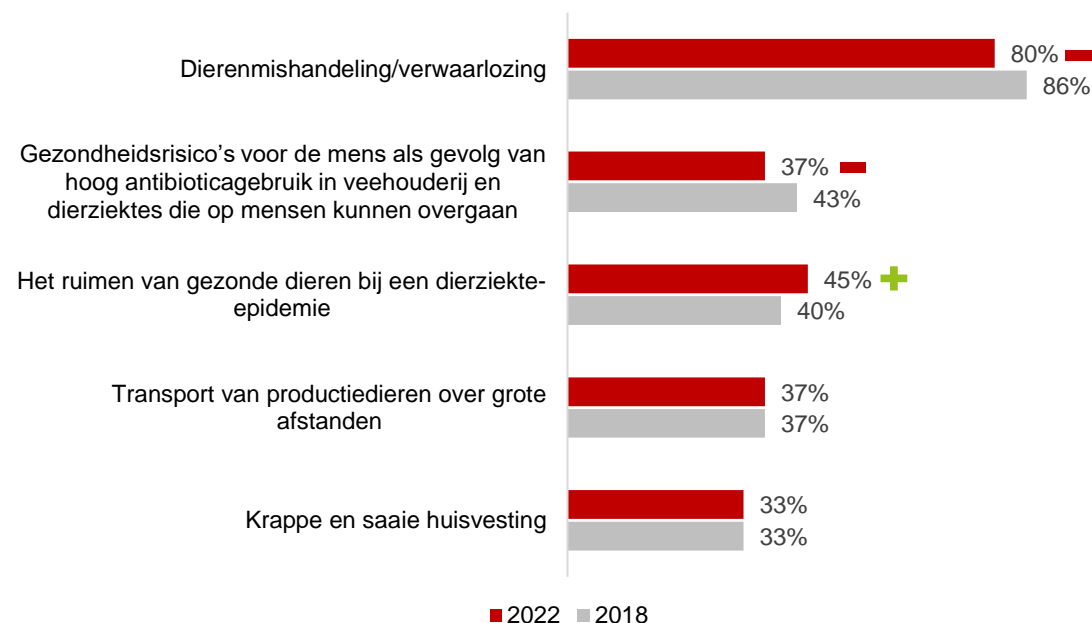

Zet de 3 volgens u belangrijkste positieve kanten aan onze omgang met dieren op volgorde van belangrijkheid. In dit figuur zijn uitsluitend de vijf meest genoemde kanten weergegeven. Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Meerderheid Nederlanders noemt dierenmishandeling en verwaarlozing - net als in 2018 - de belangrijkste negatieve kant van onze omgang met dieren, dit aantal is wel gedaald ten opzichte van 2018

- Het aantal Nederlanders dat het ruimen van gezonde dieren bij een epidemie als belangrijkste negatieve kant van onze omgang met dieren noemt, is gestegen ten opzichte van 2018 (van 40% naar 45%). De groep Nederlanders die de gezondheidsrisico's voor mensen als belangrijkste negatieve kant van onze omgang met dieren noemen is in dezelfde periode gedaald (van 43% in 2018 naar 37% in 2022).

Belangrijkste negatieve kanten aan onze omgang met dieren

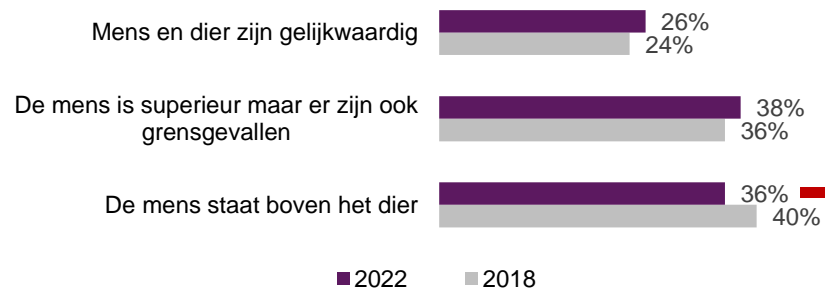

Zet de 3 volgens u belangrijkste negatieve kanten aan onze omgang met dieren op volgorde van belangrijkheid. In dit figuur zijn uitsluitend de vijf meest genoemde kanten weergegeven. Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

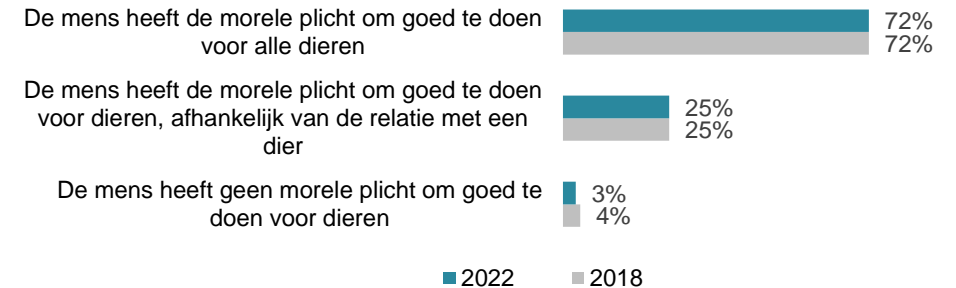
Als het over morele vraagstukken gaat, zijn er nauwelijks veranderingen ten opzichte van 2018, wel vinden minder Nederlanders dat mensen boven dieren staan

- Nog steeds vindt een ruime meerderheid dat alle dieren moreel recht op leven hebben (79%) en dat de mens de morele plicht heeft om goed te doen voor alle dieren (72%). Minder mensen dan voorheen vinden dat mensen boven dieren staan (36% in 2022 versus 40% in 2018).

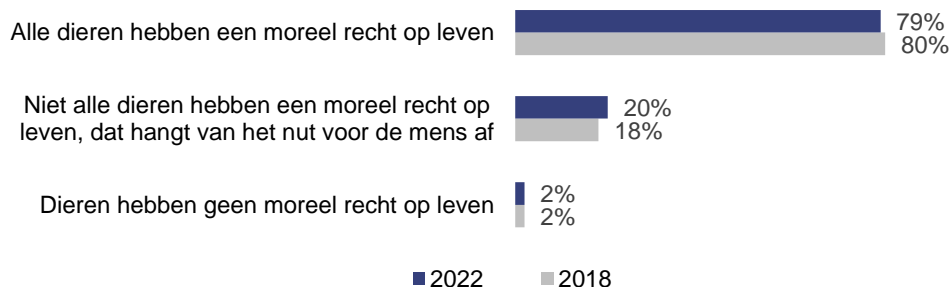
Gelijkwaardigheid van mens en dier

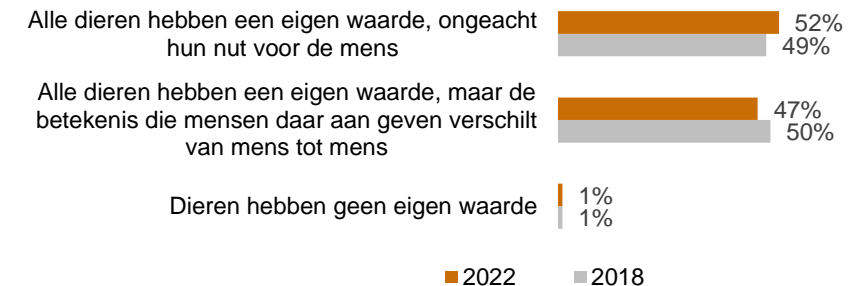
Morele plicht om goed te doen voor dieren

Recht op leven

Eigen waarde

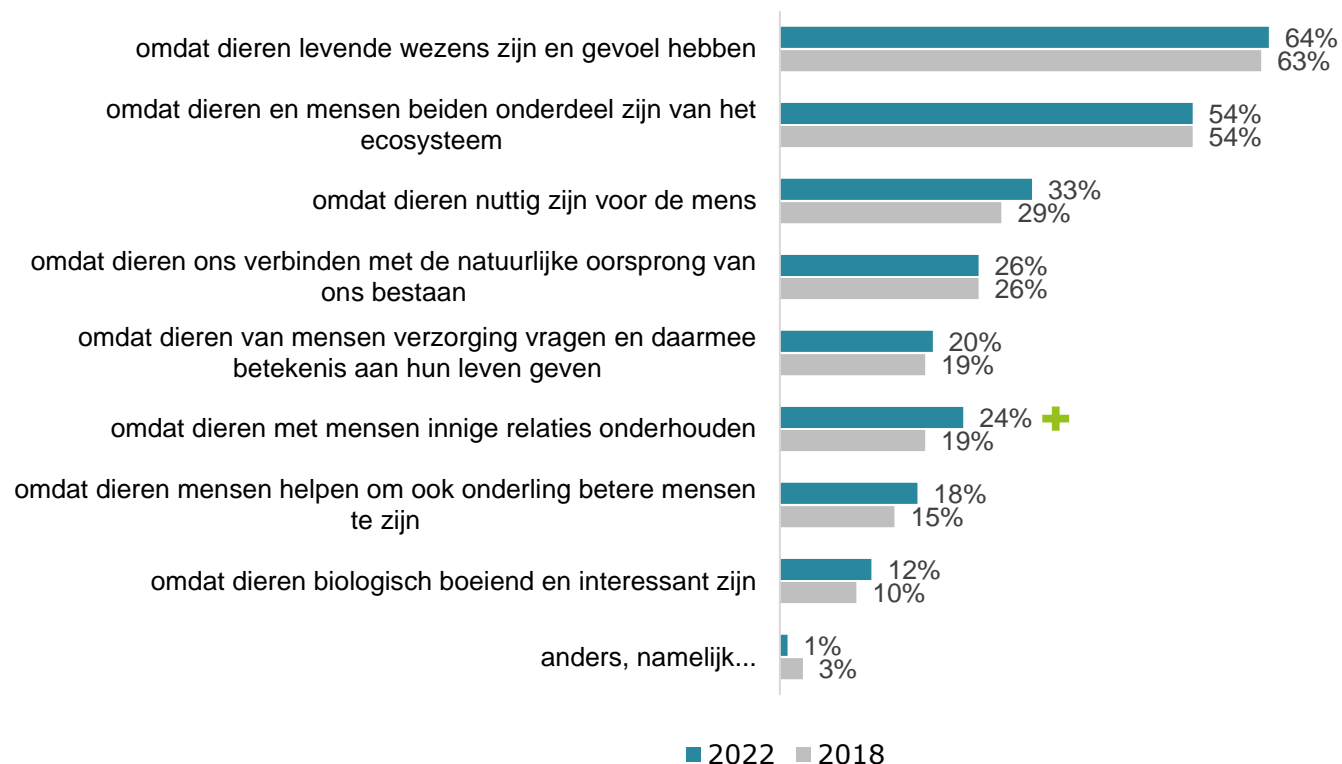
Kies het antwoord dat het dichtst bij uw eigen mening. Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Ook in 2022 hebben volgens de meerderheid dieren eigenwaarde omdat zij levende wezens met gevoel zijn

- Aan de mensen die vinden dat dieren een eigenwaarde hebben (99%) is gevraagd wat daarvoor hun belangrijkste argumenten zijn (doorvraag – grafiek rechterzijde). Naast het argument dat dieren levende wezens zijn en gevoel hebben, wordt het argument dat zowel mens als dier onderdeel uitmaken van hetzelfde ecosysteem vaak genoemd (54% - net als in 2018). Het feit dat dieren innige relaties met mensen onderhouden, wordt vaker als belangrijk argument gegeven dan in 2018.

Belangrijkste argumenten waarom dieren eigenwaarde hebben

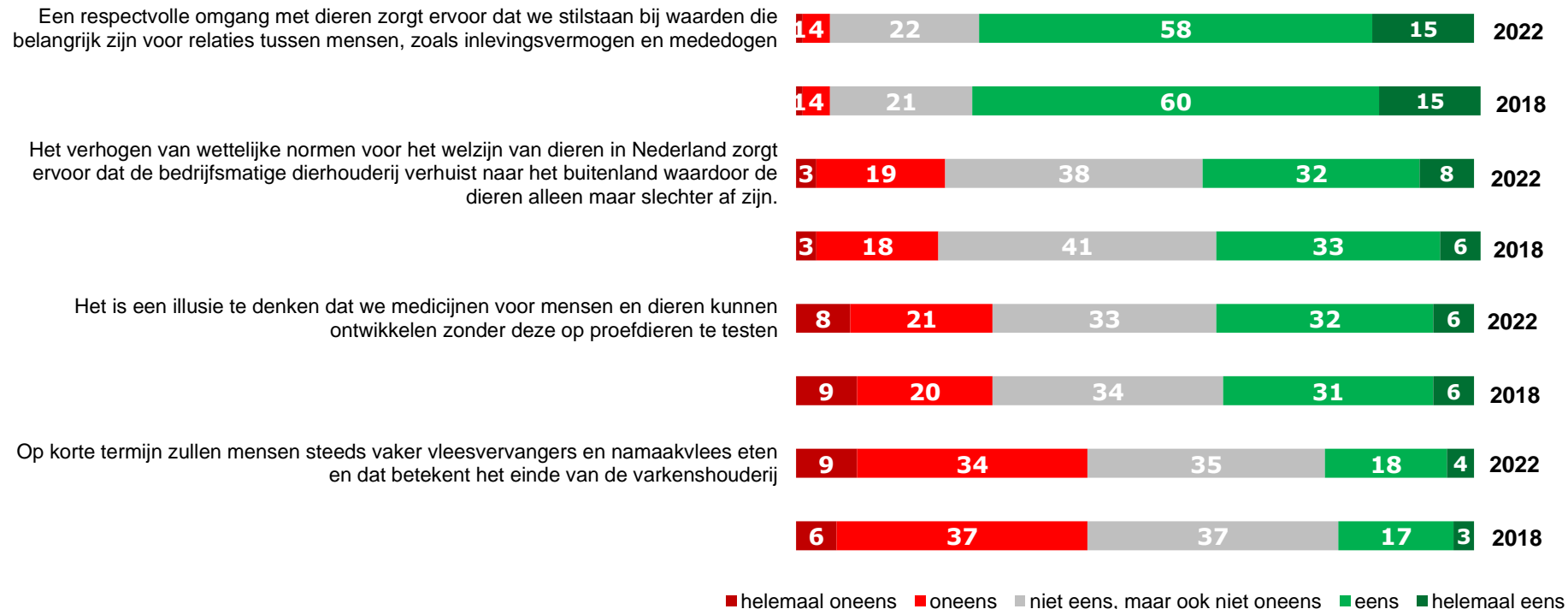
Wat zijn de belangrijkste argumenten voor uw mening dat dieren een eigen waarde hebben. Basis: alle respondenten die vinden dat dieren een eigen waarde hebben (2018: n=1.984 | 2022: n=2.055)

Ruim zeven op de tien vinden - net als in 2018 - dat een respectvolle omgang met dieren een positieve invloed heeft op de manier waarop mensen met elkaar omgaan

- Op geen van de stellingen zijn (significante) veranderingen ten opzichte van 2018. Net als in dat jaar denken ruim vier op de tien Nederlanders *niet* dat Nederlanders op korte termijn zo vaak vleesvervangers gaan eten dat dit het einde van de varkenshouderij betekent.

Stellingen 2022 en 2018

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: alle respondenten (2018: n=2.010; 2022: n=2.082).

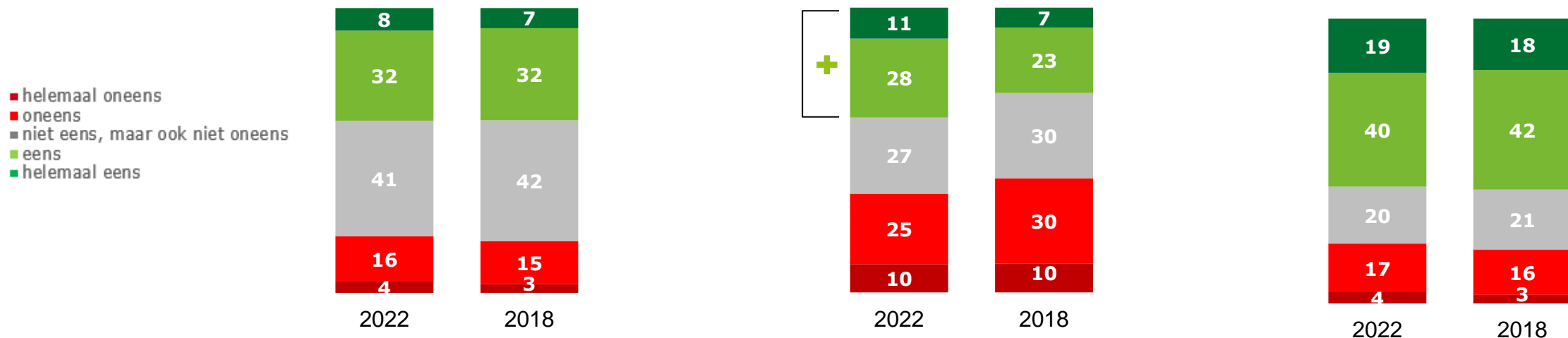
Meer Nederlanders dan in 2018 vinden dat het dierenwelzijn binnen de huidige vorm van veehouderij *niet* te waarborgen is

- Als het gaat om de vraag of binnen de huidige vorm van de veehouderij het mogelijk is om dierenwelzijn te waarborgen, dan is de mening de afgelopen vier jaar opgeschoven. In 2018 was één op de drie Nederlanders van mening dat in de huidige vorm van de veehouderij het dierenwelzijn niet gewaarborgd kan worden (30%). In 2022 is dat bijna vier op de tien (39%). Net als in 2018 is een meerderheid van mening dat in megastallen nooit voldoende aandacht kan zijn voor het welzijn van productiedieren (60% in 2018 en 59% in 2022).

Wij mensen moeten niet onze eigen menselijke maatstaven gebruiken, maar hoognodig luisteren naar wat het dier wil.

In de huidige vorm van veehouderij is het niet mogelijk om dierenwelzijn te waarborgen.

In megastallen kan nooit sprake zijn van voldoende aandacht voor gezondheid en welzijn van de productiedieren.

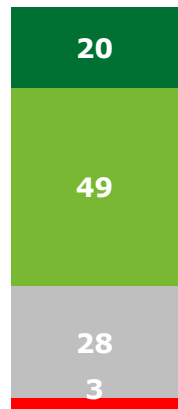

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: alle respondenten (2018: n=2.010; 2022: n=2.082).

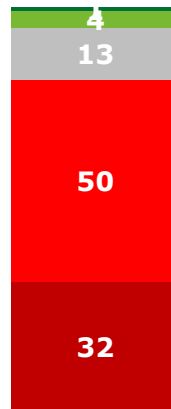
Ruim acht op de tien Nederlanders vinden dat het dierenwelzijn er *niet* op achteruit mag gaan wanneer men stikstof en broeikasgassen terugdringt

- Ook vindt een ruime meerderheid dat het welzijn van productiedieren de komende tien jaar verbeterd moet worden (69%). Daarnaast vinden bijna vier op de tien Nederlanders (38%) dat het vooruitgaan van dierenwelzijn in de veehouderij belangrijker is dan het terugdringen van stikstof en broeikasgassen in de veehouderij. De helft van de Nederlanders vindt dat er meer aandacht moet komen voor het welzijn van insecten. Ook vinden zes op de tien Nederlanders dat er meer aandacht moet komen voor het welzijn van vissen.

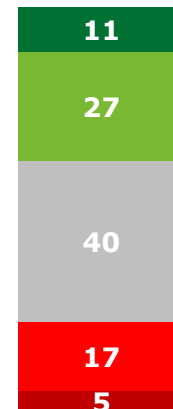
Het welzijn van productiedieren moet in de komende 10 jaar verbeterd worden

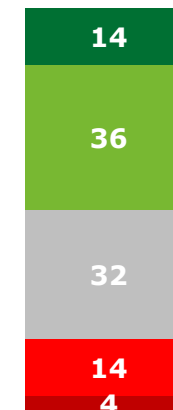
Bij het terugdringen van stikstof en broeikasgassen in de veehouderij mag het dierenwelzijn er op achteruitgaan

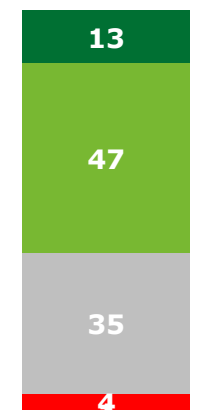
Het vooruitgaan van het dierenwelzijn in de veehouderij is belangrijker dan het terugdringen van stikstof en broeikasgassen in de veehouderij

Er moet meer aandacht komen voor het welzijn van insecten

Er moet meer aandacht komen voor het welzijn van vissen

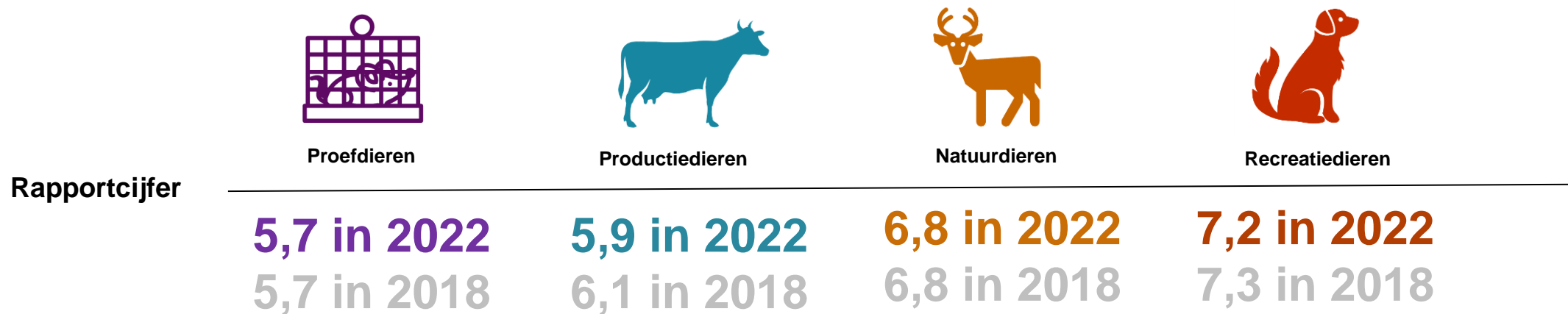

- helemaal oneens
- oneens
- niet eens, maar ook niet oneens
- eens
- helemaal eens

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: alle respondenten (n= 2.082). Deze stellingen zijn alleen in 2022 voorgelegd.

De cijfers die Nederlanders in 2022 geven aan het welzijn van de verschillende diergroepen zijn ongeveer gelijk aan die van 2018

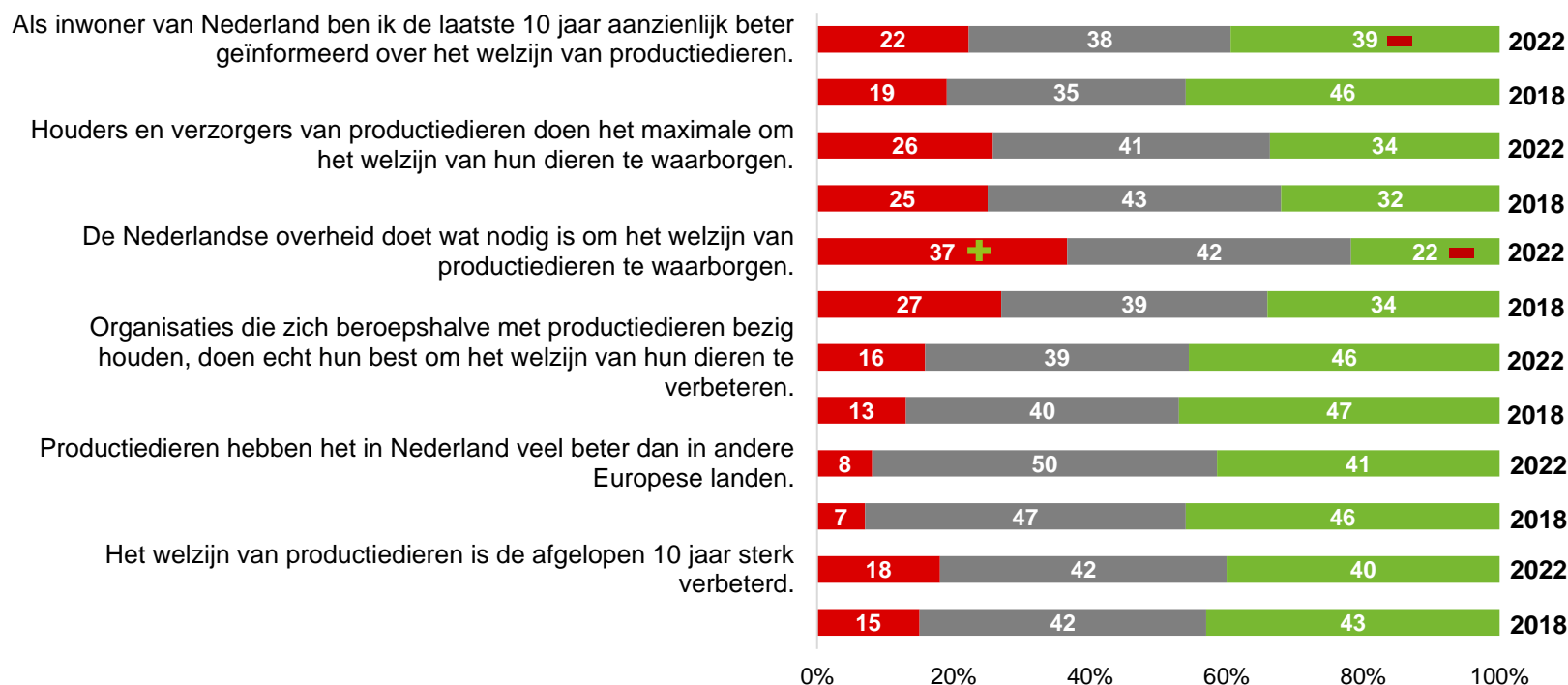
- Nog altijd wordt volgens Nederlanders het best omgegaan met recreatiedieren (7,2), gevolgd door natuurdieren (6,8). De omgang met proefdieren (5,7) en productiedieren (5,9) krijgt een lager cijfer.

Welk cijfer van 1 t/m 10 zou u geven voor de manier waarop erin Nederland in het algemeen wordt omgegaan met deze diergroep? | Basis helft van respondenten (2018 & 2022: n= circa 1.000)

Er is een afname van het aantal Nederlanders dat vindt dat de Nederlandse overheid voldoende doet om het welzijn van productiedieren te waarborgen

- Steeds minder Nederlanders vinden dat zij de laatste tien jaar beter zijn geïnformeerd over het welzijn van productiedieren. Naast wat er in de titel staat, zijn er op de andere voorgelegde stellingen zijn er geen significante verschillen ten opzichte van 2018.

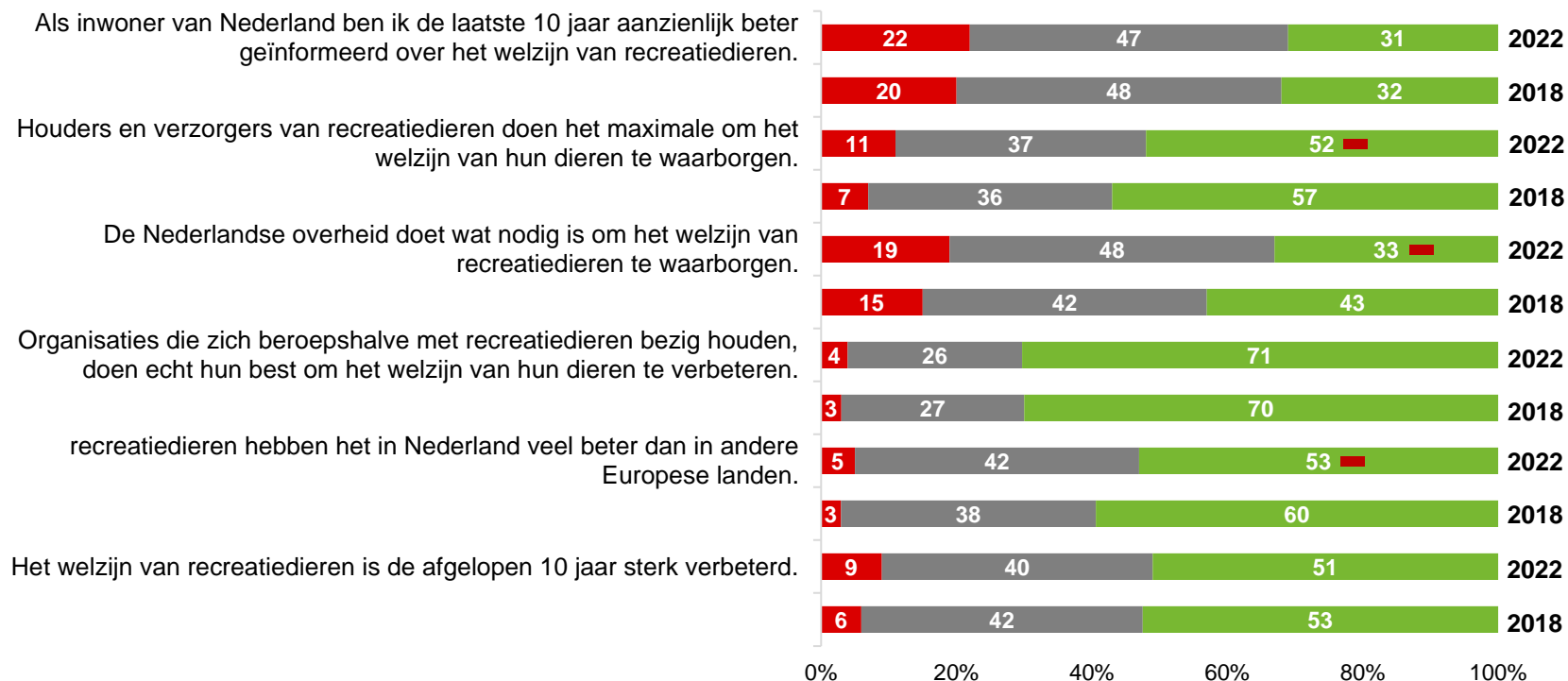
Stellingen productiedieren

- (helemaal) oneens
- niet eens, maar ook niet oneens
- (helemaal) eens

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

Ook als het gaat om recreatiedieren, vinden steeds minder Nederlanders dat de overheid voldoende doet om hun welzijn te waarborgen

- Net als in 2018 is er veel waardering voor organisaties die zich beroepshalve met recreatiedieren bezig houden: ruim zeven op de tien vinden dat deze organisaties echt hun best doen om het welzijn van recreatiedieren te verbeteren (70% in 2018 en 71% in 2022). Daarnaast vindt ruim de helft van de Nederlanders dat houders en verzorgers het maximale doen om het welzijn van hun recreatiedieren te waarborgen (52%). Dat is minder dan in 2018, toen 57% dit nog vond. Tot slot is een afname te zien van het aantal Nederlanders dat vindt dat recreatiedieren het in Nederland beter hebben dan in andere Europese landen (53% in 2022 versus 60% in 2018).

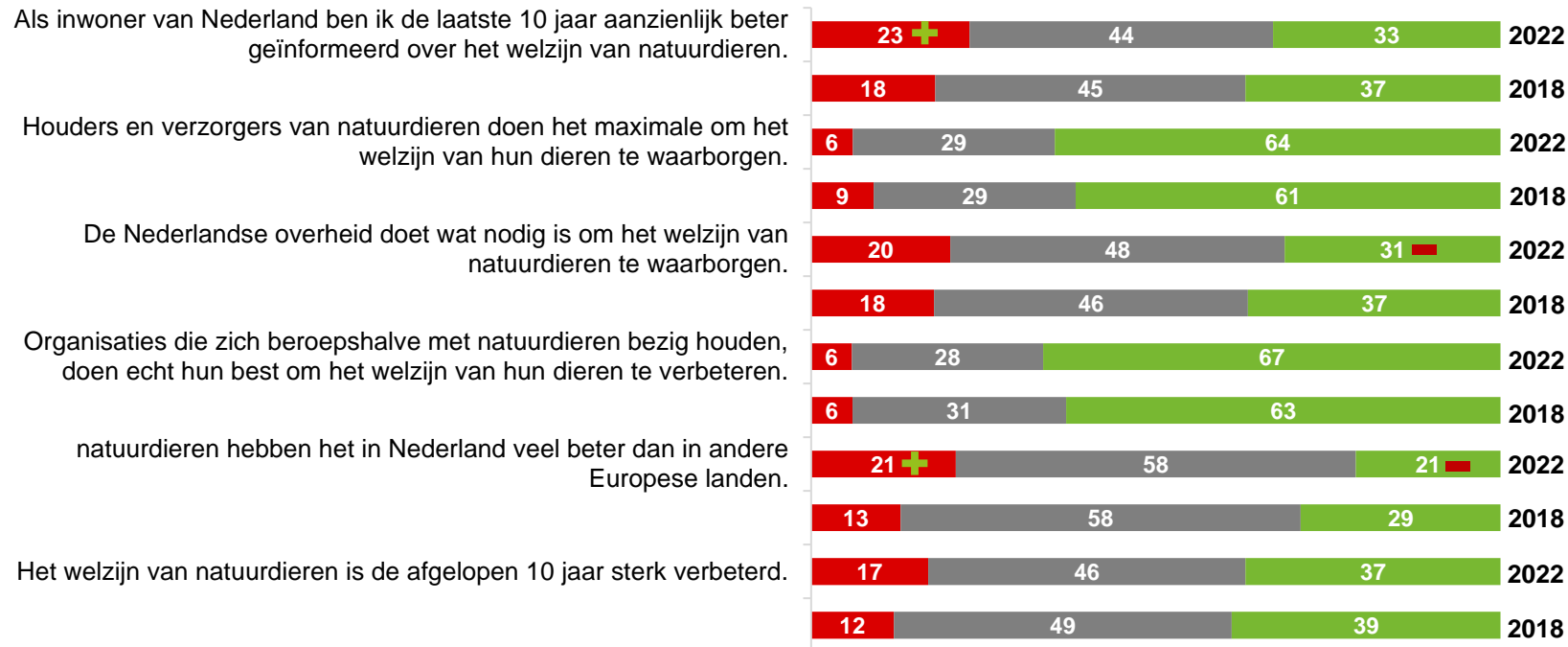
Stellingen recreatiedieren

- (helemaal) oneens
- niet eens, maar ook niet oneens
- (helemaal) eens

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

Ook bij natuurdieren vinden minder Nederlanders dan in 2018 dat de overheid voldoende doet om hun welzijn te waarborgen

- Net als bij recreatiedieren is er bij het Nederlandse publiek veel waardering voor organisaties die zich bezig houden met het welzijn van natuurdieren: zo vindt twee derde dat deze organisaties echt hun best doen (67%). Daarnaast vinden steeds meer Nederlanders dat zij minder goed zijn geïnformeerd over het welzijn van natuurdieren (23% is het oneens met deze stelling in 2022 versus 18% in 2018). Ook is er een afname van Nederlanders die vinden dat natuurdieren het in Nederland beter hebben dan in andere Europese landen (21% in 2022 versus 29% in 2018).

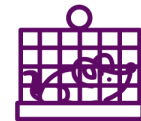
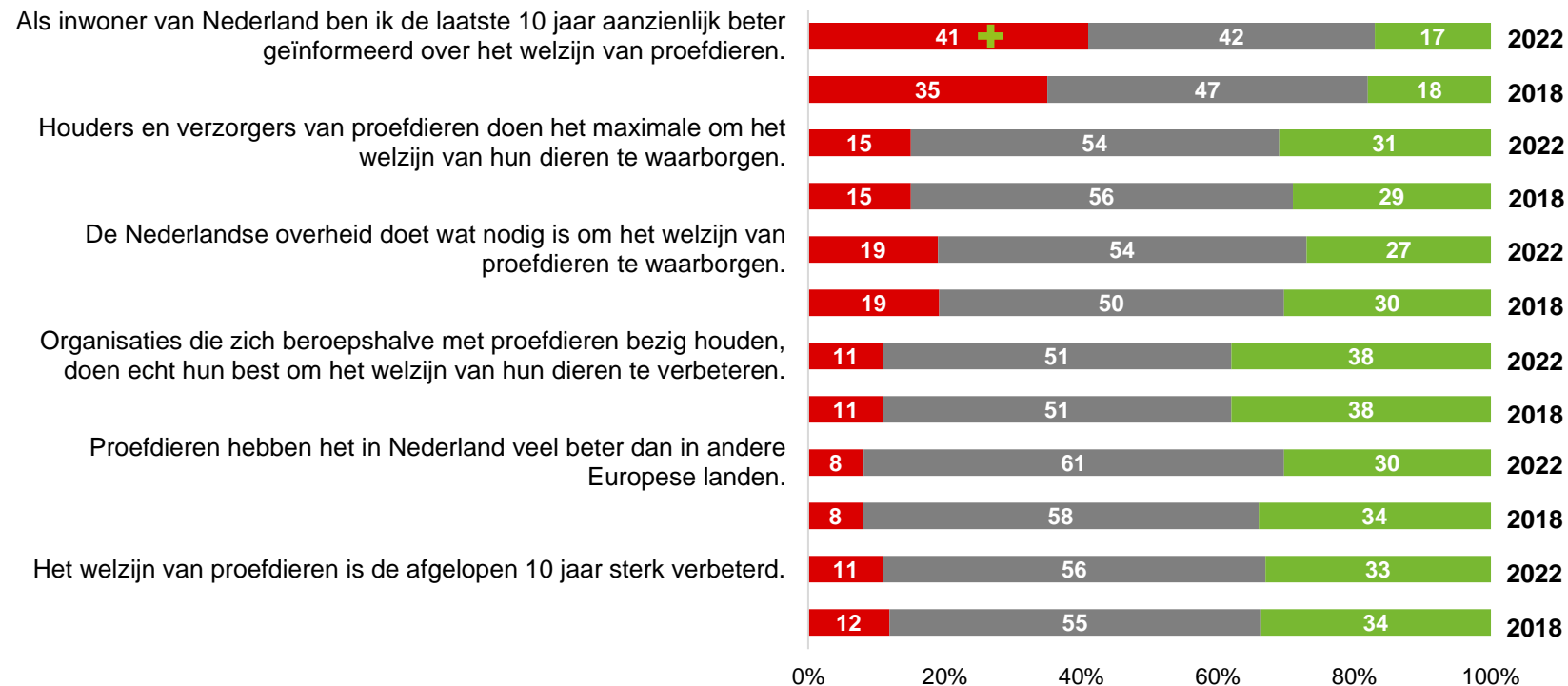
Stellingen natuurdieren

- (helemaal) oneens
- niet eens, maar ook niet oneens
- (helemaal) eens

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

Nederlanders geven vaker dan in 2018 aan dat zij *minder goed* geïnformeerd zijn over het welzijn van proefdieren

- Bij de stellingen over proefdieren zijn er verder geen (significante) verschillen. In vergelijking met de stellingen over de andere diergroepen is het opvallend dat veel Nederlanders een neutrale houding aannemen (niet eens, maar ook niet oneens).

Stellingen proefdieren

- (helemaal) oneens
- niet eens, maar ook niet oneens
- (helemaal) eens

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

4

Resultaten:

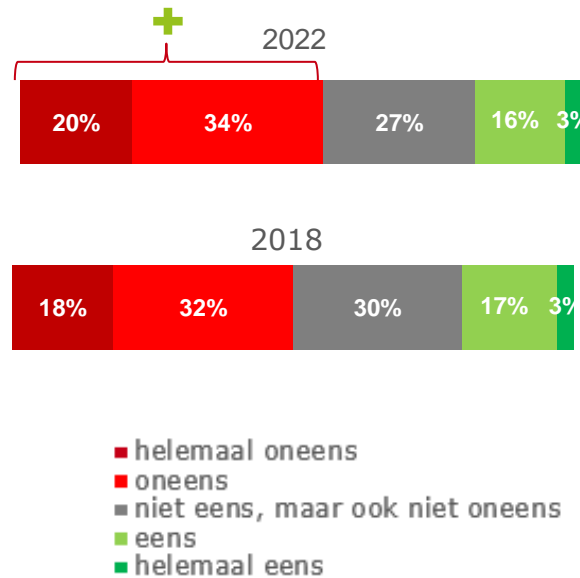
Het doden van dieren en andere kwesties

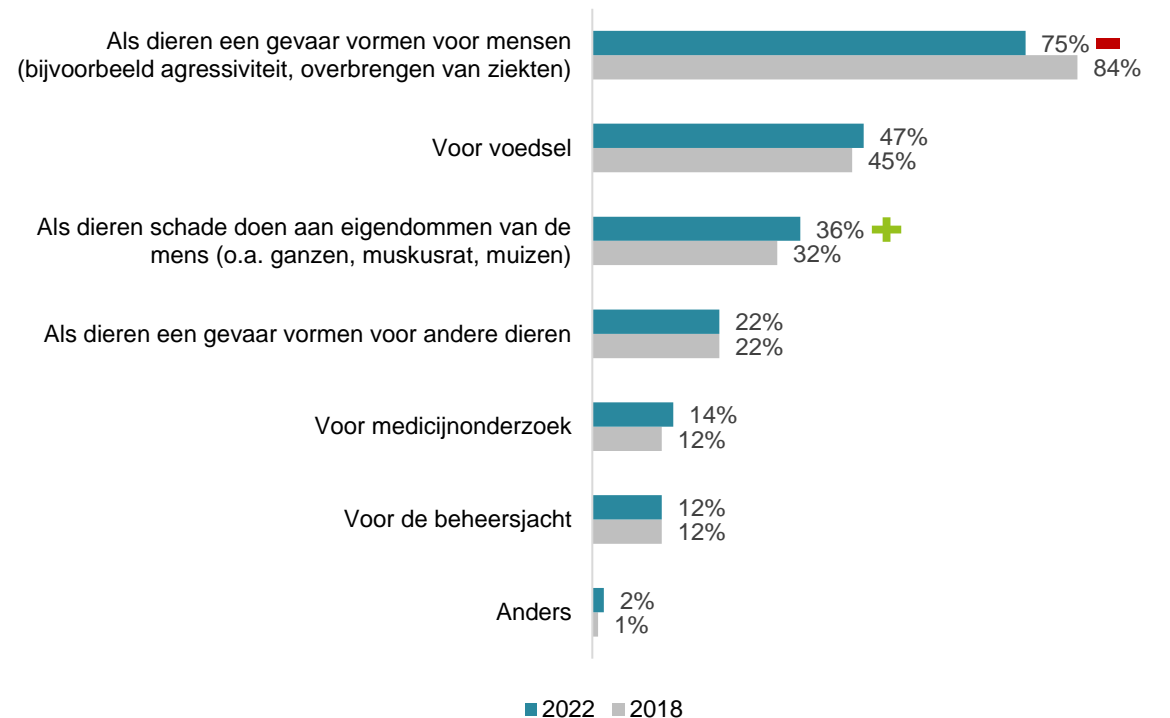
In vergelijking met 2018 vinden meer Nederlanders dat de mens niet alle soorten dieren mag doden, ook niet wanneer dit snel een pijnloos gebeurt

- Minder Nederlanders vinden het gerechtvaardigd om dieren te doden die een gevaar vormen voor de mens (75%) dan in 2018 (84%). Meer Nederlanders vinden het gerechtvaardigd om dieren te doden die schade doen aan eigendommen (36%) dan in 2018 (32%).

De mens mag alle soorten dieren doden, mits dit snel en pijnloos gebeurt.

Belangrijkste rechtvaardigingen voor het doden van dieren

Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2082)

Zet de 3 volgens u belangrijkste rechtvaardigingen voor het doden van dieren op volgorde van belangrijkheid. Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Net als in 2018 vinden veel Nederlanders het niet acceptabel om zonder goede redenen productie- of recreatiedieren te doden

- Op de voorgelegde stellingen zijn er geen significante verschillen ten opzichte van 2018.

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

Minder Nederlanders dan in 2018 vinden dat vogels en zoogdieren gedood mogen worden als zij overlast voor de mens veroorzaken, maar staat men in 2022 minder kritisch tegenover het (pijnloos) doden van laboratoriummuizen en -ratten

% (helemaal) eens

% (helemaal) oneens

2022	30%	Het doden van laboratoriummuizen en -ratten is geen probleem omdat het een snelle en pijnloze dood is waar ze weinig van merken.	-22%	2022
2018	29%		26%	2018

2022	21%	Als vogels en zoogdieren in de natuur voor de mens overlast geven, is het gerechtvaardigd om in te grijpen en ze te doden.	+39%	2022
2018	25%		35%	2018

2022	36%	Muizen zijn lastpakken en mag je daarom vergiftigen.	26%	2022
2018	34%		27%	2018

2022	38%	Dieren in de natuur moeten zichzelf kunnen redden, bijvoederen in de winter moet in het algemeen verboden worden.	27%	2022
2018	36%		30%	2018

60%	Nieuw: om dierensterfte te voorkomen is het beter om leefgebieden te vergroten door kostbare verbindingen met andere natuurgebieden aan te leggen dan dieren af te schieten.	12%

40%	Nieuw: om de honger bij wilde dierpopulaties te voorkomen is het goed om er een aantal af te schieten.	25%

- Minder mensen dan in 2018 hebben aangegeven het niet eens te zijn met de stelling dat 'het doden van laboratoriummuizen en -ratten geen probleem is, omdat het een snelle en pijnloze dood is waar ze weinig van merken'. Meer mensen nemen geen standpunt in.

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

Veel Nederlanders vinden dat dieren voldoende bewegingsruimte moeten hebben in verschillende situaties, lichte toename draagvlak voor sluiten dierentuinen

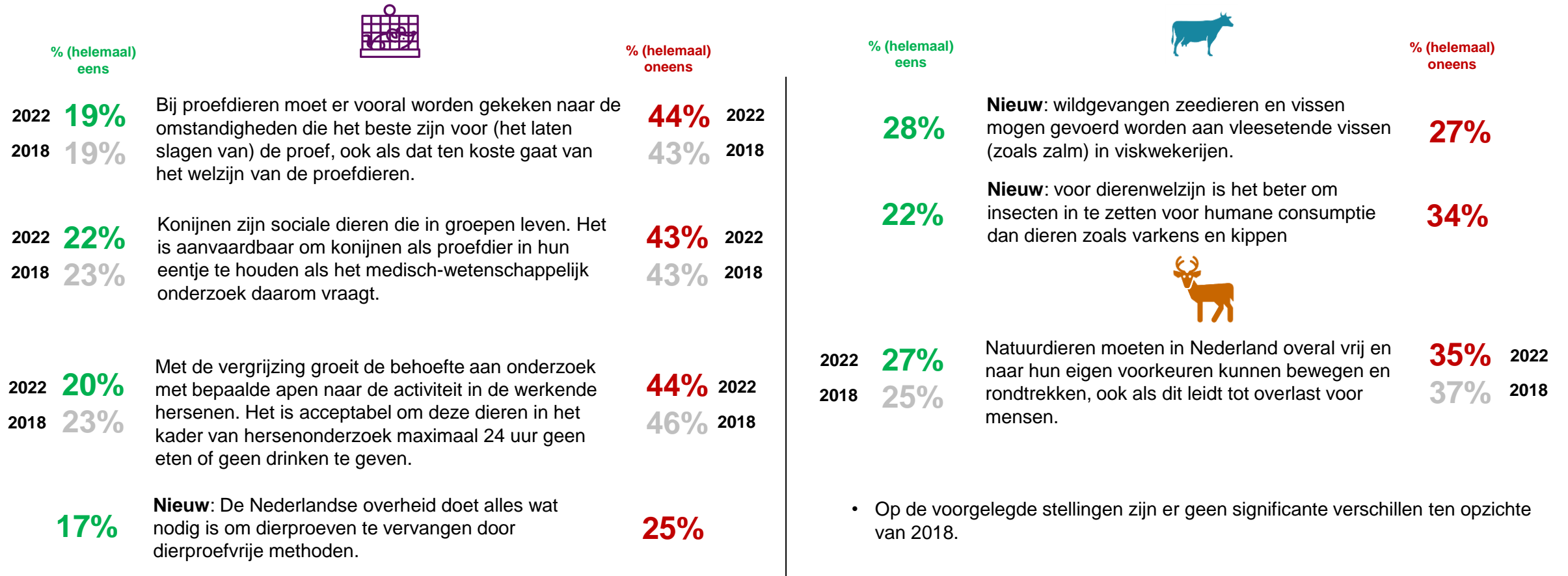
	% (helemaal) eens		% (helemaal) oneens
			
2022	20%	Ik kan aanvaarden dat varkens, kippen en koeien onvoldoende ruimte en afleiding krijgen zolang het geen negatieve gevolgen heeft voor hun lichamelijke gezondheid.	52% 2022
2018	20%		50% 2018
2022	47%	Als wij varkens, koeien en kippen niet de mogelijkheden kunnen geven om hun natuurlijk gedrag uit te voeren, dan moeten we die soorten niet als productiedier willen houden.	19% 2022
2018	45%		17% 2018
			
2022	86%	Weinig tijd is nooit een excuus om honden of paarden onvoldoende afleiding of beweging te geven.	3% 2022
2018	87%		2% 2018
2022	12%	Ik verwacht bij een bezoek aan de dierentuin alle dieren te kunnen zien, ook dieren die zich liever verstoppen.	65% 2022
2018	11%		64% 2018
2022	21%+	Dierentuinen zouden in Nederland verboden moeten worden; wilde dieren horen niet achter tralies.	49% 2022
2018	16%		51% 2018

	% (helemaal) eens		% (helemaal) oneens
			
2022	65%	Als wij dierentuindieren niet de mogelijkheden kunnen geven om hun natuurlijk gedrag uit te voeren, dan is die soort niet geschikt om in dierentuinen te worden gehouden.	10% 2022
2018	62%		9% 2018
2022	18%	Met het oog op vleesvermindering is het een goed idee om voor vleeseters als honden en katten een uitsluitend vegetarisch voer te ontwikkelen	50% 2022
2018	16%		48% 2018
2022	77%	Het is niet acceptabel om vanwege schoonheidsredenen de tasharen op de neus bij paarden te knippen	5% 2022
2018	75%		5% 2018
2022	46%+	Een paard zou nooit alléén in een stal of wei mogen staan	18% 2022
2018	40%		18% 2018

• Ten opzichte van 2018 vinden ook meer Nederlanders dat een paard nooit alleen in de wei zou mogen staan (46% in 2022 en 40% in 2018). Naast het grotere draagvlak voor het sluiten van dierentuinen zijn er verder geen significante veranderingen sinds 2018.

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

Vier op de tien Nederlanders vinden - net als in 2018 - niet dat dierproeven ten koste mogen gaan van het welzijn van proefdieren

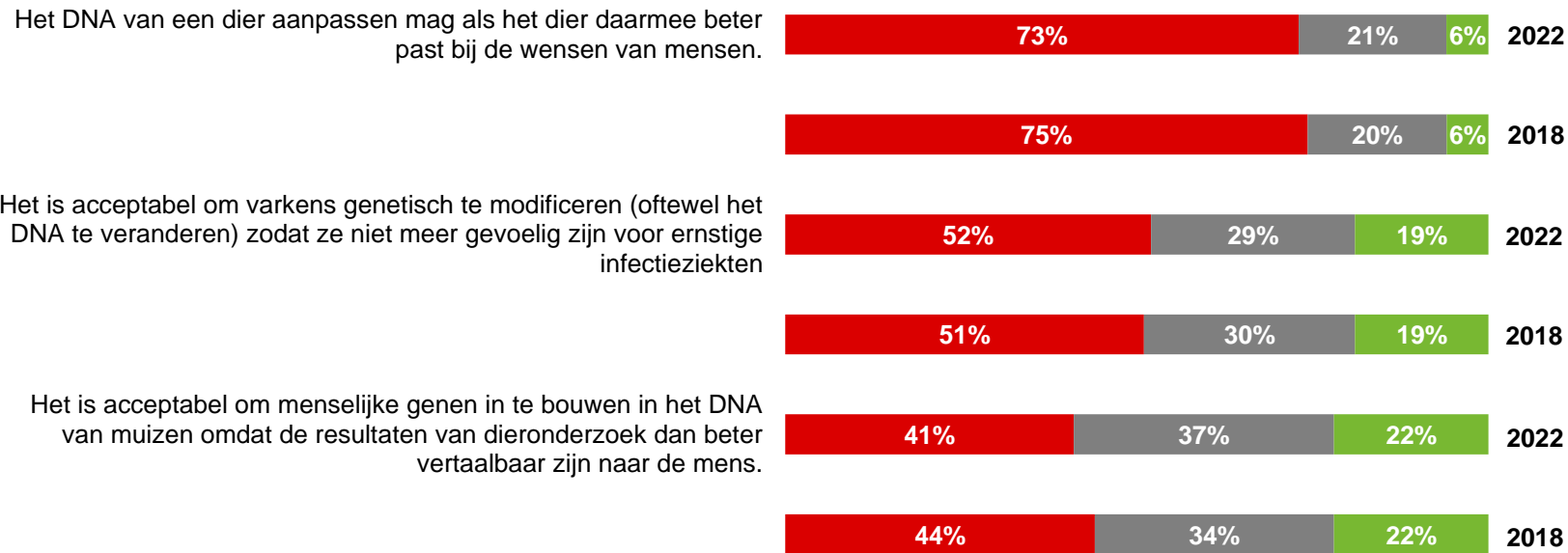

• Op de voorgelegde stellingen zijn er geen significante verschillen ten opzichte van 2018.

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

DNA als kwestie: Nederlanders zijn net als in 2018 (zeer) kritisch als het gaat over de genetische modificatie van (proef-)dieren

- In 2022 en 2018 zijn enkele stellingen voorgelegd over genetische modificatie van dieren. Hieruit blijkt dat net als in 2018 driekwart het niet goed vindt dat het DNA van dieren wordt aangepast op zo'n manier dat de dieren beter bij de wensen van mensen passen (73%). Daarnaast vindt ruim de helft het onacceptabel dat varkens genetisch worden gemodificeerd zodat zij niet meer gevoelig zijn voor ernstige infectieziekten (52%). Ook hierin is geen verandering gekomen sinds 2018. Als het gaat om de vraag of het acceptabel is om menselijke genen in het DNA van (proef-)muizen in te bouwen zodat proefresultaten beter vertaalbaar zijn naar de mens, is net als in 2018 een meer divers beeld te zien: ruim vier op de tien zijn hier tegen (41%), ruim één op de vijf is voor (22%) en een redelijk grote groep neemt een middenpositie in (37%). Er zijn weinig verschillen naar leeftijd, stedelijkheid en opleidingsniveau. Wel zijn hoger opgeleiden het vaker eens met de stellingen over de genetische modificatie van muizen (30% versus 17% van de middelbaar opgeleiden en 14% van de laag opgeleiden).

Stellingen DNA

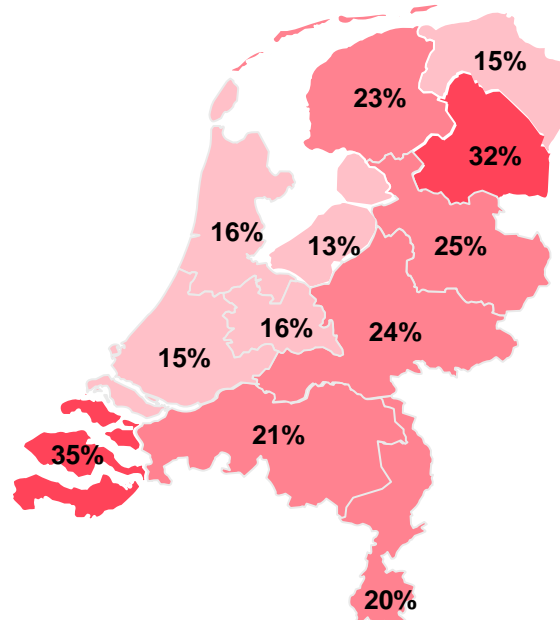
- (helemaal) oneens
- niet eens, maar ook niet oneens
- (helemaal) eens

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

De wolf als kwestie: ruim de helft van de Nederlanders wil de wolf niet weggagen, maar vindt wel dat we onszelf en onze dieren tegen de wolf moeten beschermen

- Eén op de vijf is *tegen* de stelling dat we de wolf in Nederland *niet* moeten weggagen maar onszelf tegen de wolf moeten beschermen (20%). Dat is een stijging ten opzichte van 2018, toen 13% hier tegen was. Ook zijn meer Nederlanders dan in 2018 van mening dat de wolf in zijn natuurlijke gedrag belemmerd mag worden op het moment dat de wolf gaat jagen en zich met schapen gaat voeden. In 2018 vond 31% dit en in 2022 is dat gestegen tot 40%. Naar leeftijd en opleiding zijn er geen (significante) verschillen. Naar provincie wel: zo is men in de provincies Drenthe (32%) en Zeeland (35%) vaker dan in andere provincies voor het weggagen van de wolf (in plaats van onszelf en onze dieren ertegen te beschermen).

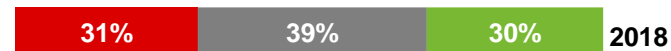
Draagvlak weggagen wolf

We moeten in Nederland de wolf niet weggagen, maar onszelf en onze dieren tegen de wolf beschermen

Wolven moeten in hun natuurlijk gedrag niet belemmerd worden, ook niet als het gaat om jagen en zich met schapen voeden.

Stellingen wolf

- (helemaal) oneens
- niet eens, maar ook niet oneens
- (helemaal) eens

Nu volgt een aantal stellingen. Geef aan in hoeverre u het hiermee oneens of eens bent. Basis: helft respondenten (n=circa 1.000)

5

Resultaten: Vragen over gedrag

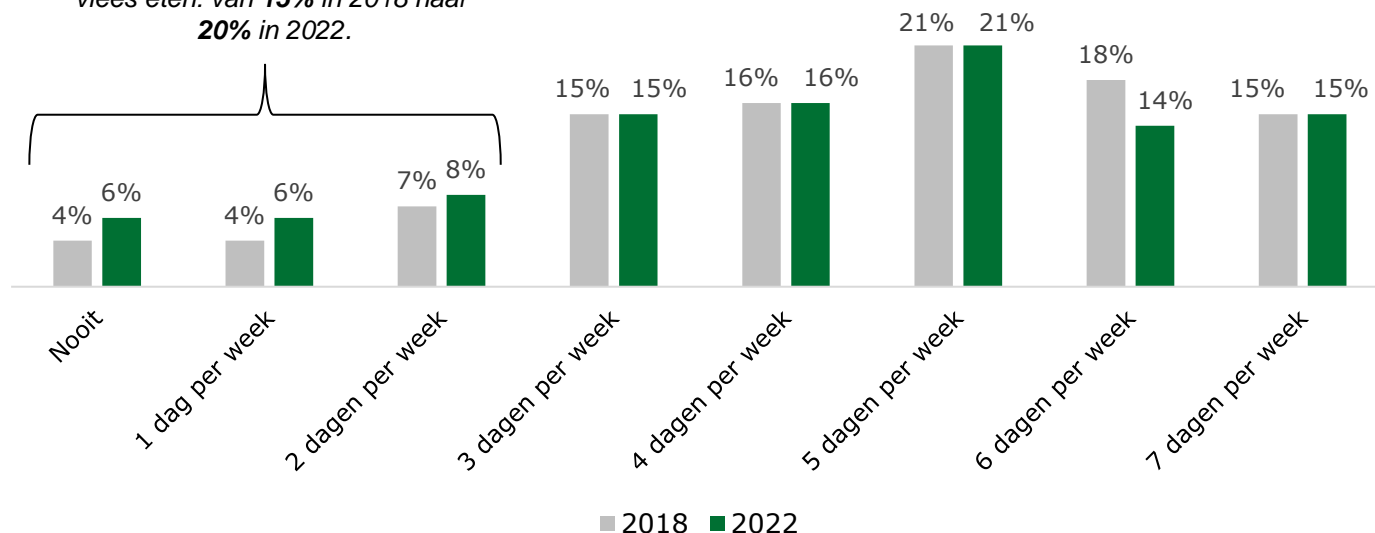

Lichte toename van het aantal Nederlanders dat nooit of slechts enkele dagen per week vlees eet, de dagelijkse consumptie is niet afgenomen

- Meer Nederlanders eten nooit vlees (6%) dan in 2018 (4%). Ook eten meer Nederlanders 1 dag per week vlees (6%) dan in 2018 (4%). Opleidingsniveau is van invloed: zo eet 9% van de hoog opgeleide Nederlanders nooit vlees. Onder laag en middelbaar opgeleide Nederlanders is dat respectievelijk 2% en 3%. Ook eten vrouwen (8%) vaker nooit vlees dan mannen (3%).

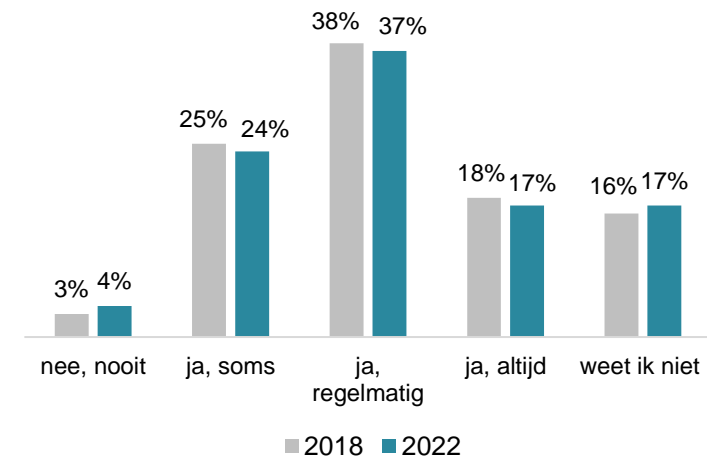
Hoe vaak eet u gemiddeld vlees bij de warme maaltijd?

Toename Nederlanders die nooit of maximaal twee dagen per week vlees eten: van **15%** in 2018 naar **20%** in 2022.

Hoe vaak eet u gemiddeld vlees bij warme maaltijd? Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Is het gekochte vlees voorzien van het Beter Leven keurmerk of anderszins op diervriendelijke wijze geproduceerd?

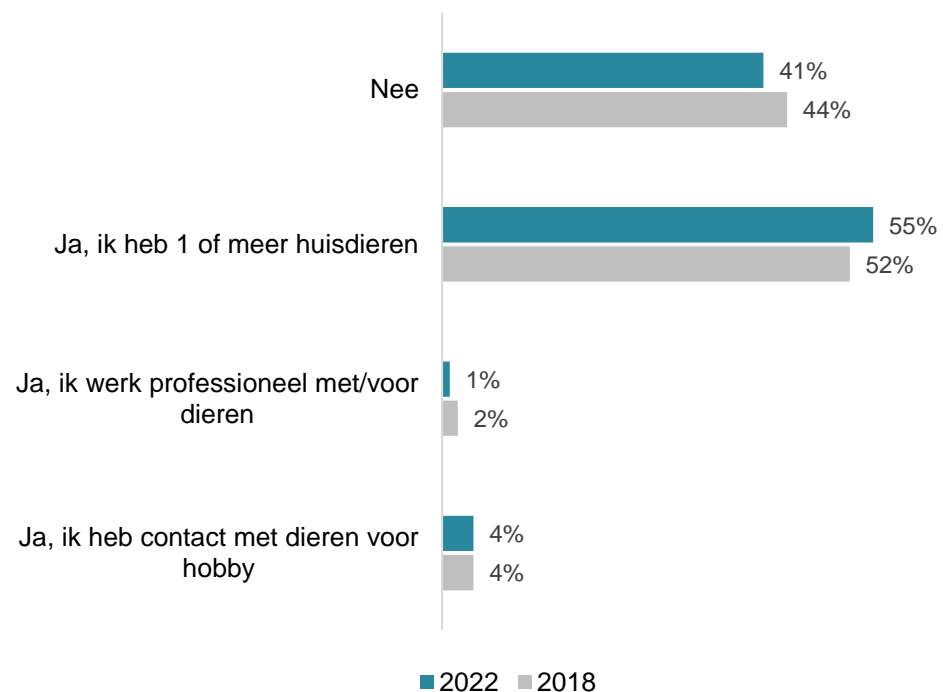

Als u vlees koopt, is dit dan voorzien van het Beter Leven keurmerk of anderszins op diervriendelijke wijze geproduceerd? Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Het aantal Nederlanders dat in het dagelijks leven (veel) contact heeft met dieren is ongeveer gelijk aan 2018

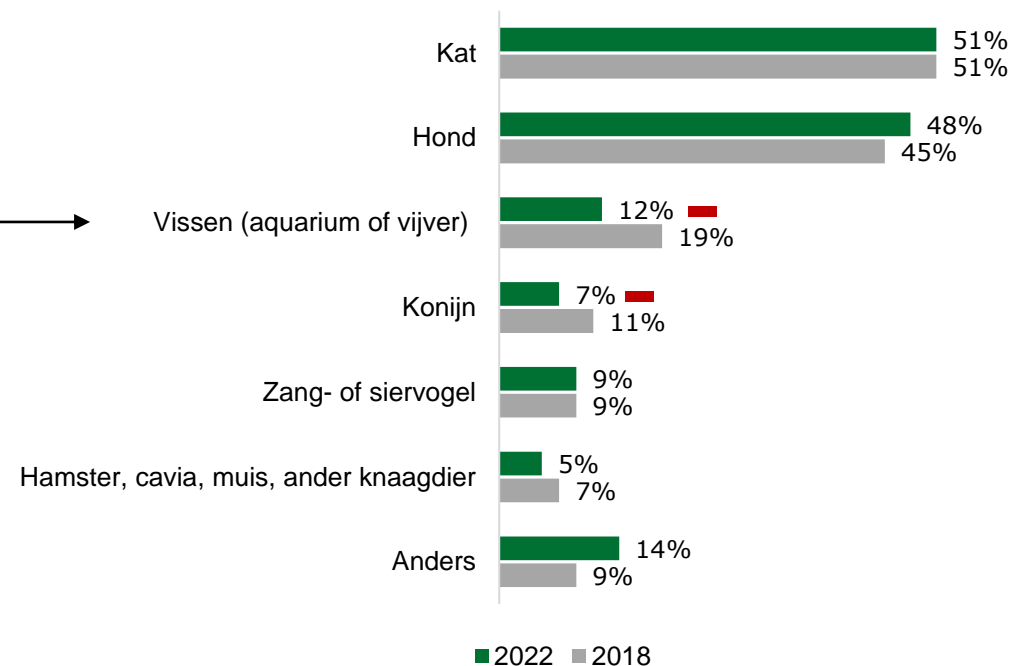
- Nederlandse 50-plussers hebben vaker *geen* huisdier (46%) dan jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 34 jaar (39%) en mensen van 35 tot en met 49 jaar (37%).

Contact met dieren

doorvraag

Huisdier

Heeft u in het dagelijks leven (veel) contact met dieren? Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Welk(e) huisdier(en) heeft u? Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: alleen gesteld aan respondenten die één of meerdere huisdieren hebben (2018: n=1.045 | 2022: n=1.154)

Ten opzichte van 2018 zouden minder Nederlanders hun hond kopen bij een asiel

- De overige plaatsen waar Nederlanders een hond zouden kopen zijn onveranderd ten opzichte van 2018. Er zijn geen verschillen naar achtergrondkenmerken.

Stel dat u een hond zou willen aanschaffen, waar zou deze dan bij voorkeur vandaan komen? Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

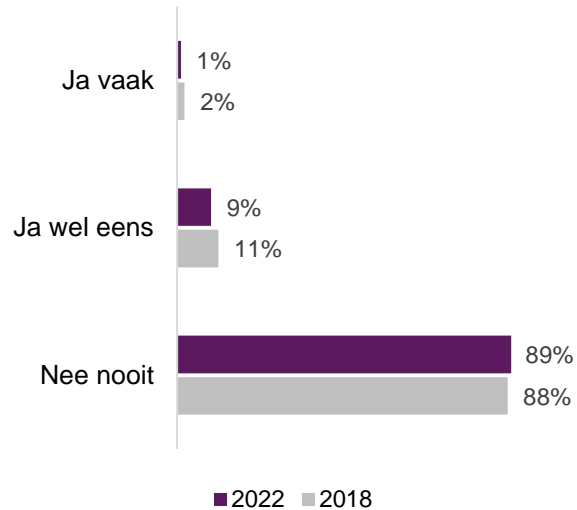
* *Particulier is voorgelegd in 2022 en internet in 2018.

Het gedrag van Nederlanders met betrekking tot het welzijn van dieren is onveranderd ten opzichte van 2018

- Er zijn weinig verschillen naar achtergrondkenmerken. Wel doneren hoog opgeleide Nederlanders (49%) vaker aan dierenbeschermingsorganisaties dan lager (36%) en middelbaar opgeleide Nederlanders (38%). Hoger opgeleiden ondersteunen ook vaker acties met als doel het leven van dieren in de natuur te verbeteren (10% doet dit vaak, versus 6% van zowel lager als middelbaar opgeleiden).

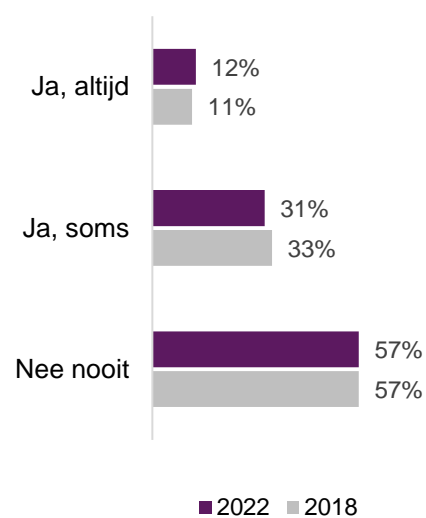
Gedemonstreerd tegen het gebruik van proefdieren?

Heeft u wel eens gedemonstreerd tegen of (online en/of op andere plekken) uw ongenoegen geuit over het gebruik van proefdieren? Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

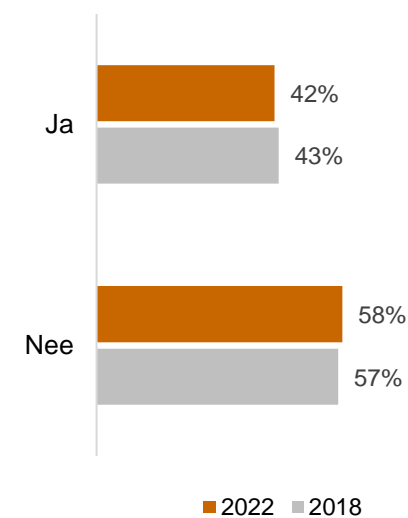
Let bij aankoop van producten of deze niet op dieren zijn getest?

Let u bij de aankoop van producten of deze niet op dieren zijn getest? Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

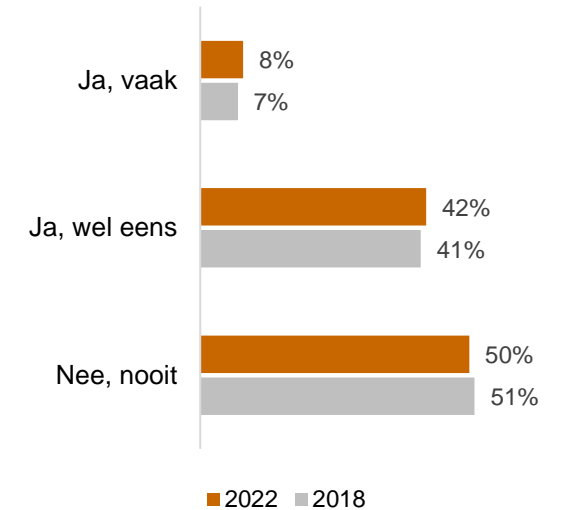
Doneert wel eens aan natuur- of dierenbeschermingsorganisaties?

Doneert u wel eens aan natuur- of dierenbeschermingsorganisaties? Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Acties ondersteund met doel leven van dieren in natuur te verbeteren?

Heeft u wel eens acties ondersteund die als doel hadden het leven van dieren in de natuur te verbeteren? Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

6

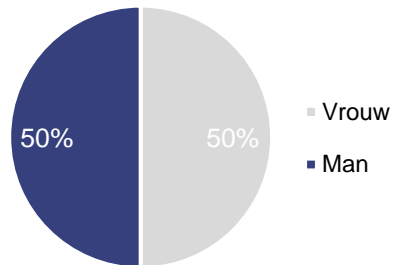
Bijlage: Achtergrondkenmerken en uitsplitsingen

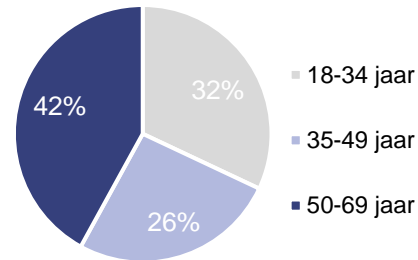
Achtergrondkenmerken Nederlandse publiek (18 tot en met 69 jaar)

- De data zijn gewogen op basis van ideaalcijfers van het Nederlands publiek van 18 tot en met 69 jaar. De gewogen cijfers zijn hieronder weergegeven. De weging had een hoge weeg-efficiëntie, at wil zeggen dat er nauwelijks verschillen zijn tussen de ideaalcijfers en de uiteindelijke respons. De volgende achtergrondvariabelen zijn meegenomen in de weging: geslacht, leeftijd, opleiding, regio, stedelijkheidsgraad en grootte huishouden. Hieronder staan de gewogen resultaten van deze achtergrondkenmerken van de 2.082 respondenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek. In deze bijlage zijn alle significante verschillen per doelgroep te zien.

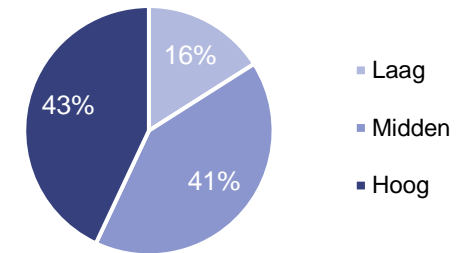
Geslacht

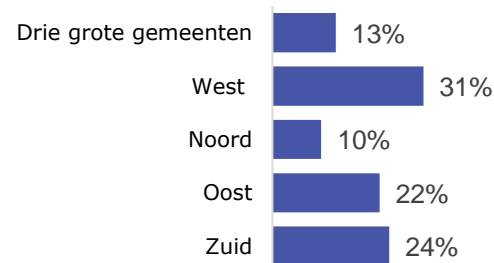
Leeftijd

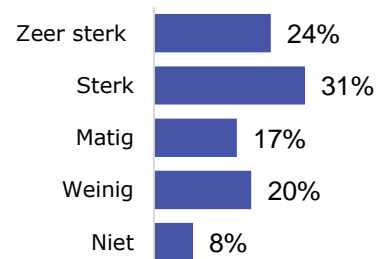
Opleidingsniveau

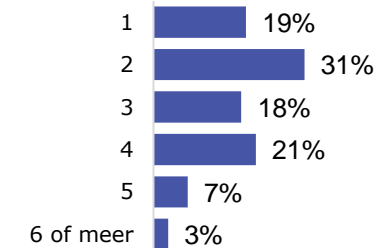
Regio

Stedelijkheidsgraad

Huishoudgrootte (aantal personen)

Samenvatting van de verschillen tussen (demografische) achtergrondkenmerken

Significante en relevante verschillen

Op de volgende slides zijn de significante en relevante verschillen naar enkele achtergrondkenmerken weergegeven. Relevant zijn uitkomsten op vragen waar minimaal 20% voor kiest of het (helemaal) *mee eens* is (in het geval van stellingen). Er is meer data beschikbaar in de vorm van Excel-tabellen. In deze tabellen staan *alle* resultaten van het onderzoek naar de verschillende doelgroepen, ongeacht of de verschillen significant zijn of niet. Alleen significante verschillen zijn weergegeven ten opzichte van het totaal ($\alpha < 0,05$). Hierbij betekent de groene kleur significant hoger en de rode kleur is significant lager.

Mochten er nog vragen leven die betrekking hebben op analyses/data, die in dit rapport niet vermeld staan, dan kunnen deze eventueel uit de tabellen worden gehaald. Neem in dat geval binnen enkele maanden na de publicatie van dit rapport contact op met de Raad voor Dierenaangelegenheden.

Vooral opleiding en genderidentiteit hebben invloed op de wijze waarop men tegen dierenwelzijn aankijkt

Als we kijken naar de mate van stedelijkheid en leeftijd dan zijn er nauwelijks verschillen in de wijze waarop men tegen dierenwelzijn aankijkt. Of men wel of geen dagelijks contact met dieren heeft, is van redelijk grote invloed. De achtergrondkenmerken die wel een grote invloed hebben op de wijze waarop men tegen dierenwelzijn aankijkt, zijn opleidingsniveau en genderidentiteit. De (significante) verschillen zijn weergegeven op de slides in deze bijlage, inclusief een korte samenvatting per subgroep.

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: stedelijkheid (percentages eens > 20%)

- De mate van stedelijkheid heeft weinig invloed op de manier waarop Nederlanders over dierenwelzijn denken. De enkele verschillen die er wel zijn, zijn hieronder weergegeven. Zo vinden mensen in sterk stedelijke gebieden minder vaak (dan mensen in gemiddeld en weinig stedelijke gebieden) dat de mens boven het dier staat en vinden ze vaker dat mensen moeten luisteren naar wat het dier wil. Ook eten mensen in sterk stedelijke gebieden minder vaak vlees. Mensen in niet-stedelijke gebieden hebben een minder negatief beeld van megastallen.

Stellingen	woonachtig in (zeer) sterk stedelijke gebieden	woonachtig in gemiddeld stedelijke gebieden	woonachtig in weinig/niet stedelijke gebieden
	2022	2022	2022
De mens staat boven het dier	31%	42%	43%
Wij mensen moeten niet onze eigen menselijke maatstaven gebruiken, maar hoognodig luisteren naar wat het dier wil	44%	37%	33%
In megastallen kan nooit sprake zijn van voldoende aandacht voor gezondheid en welzijn van de productiedieren	63%	59%	51%
Eet vijf of meer dagen per week vlees	46%	53%	57%

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: leeftijd (alleen significante verschillen > 20%)

- Leeftijd is - net als de mate van stedelijkheid - nauwelijks van invloed op de wijze waarop men aankijkt tegen dierenwelzijn. Wel vinden vijftigplussers vaker dan de andere leeftijdsgroepen dat er meer aandacht moet komen voor het welzijn van insecten, vinden zij vaker dat het welzijn van productiedieren de afgelopen 10 jaar is verbeterd en vinden zij vaker dat nooit tijd hebben een excuus is om honden of paarden onvoldoende beweging te geven. Jongeren zien het eten van vlees vaker *niet* als basisbehoefte. Ook vinden jongeren vaker dat eigenaren van dieren altijd een maximale inspanning moeten leveren om het leven van hun dieren te redden.

Stellingen	Jong (18 t/m 34 jaar)	Middelbare leeftijd (35 t/m 49 jaar)	Vijftigplus (50 t/m 69 jaar)
	2022	2022	2022
Er moet meer aandacht komen voor het welzijn van insecten	45%	48%	56%
Het welzijn van productiedieren is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	36%	37%	45%
In Nederland is vlees eten geen basisbehoefte die het slachten van dieren rechtvaardigt	30%	20%	21%
Als eigenaar van een ziek hobby-, gezelschap-, en recreatiedieren (inclusief dierentuindieren) moet je altijd een maximale inspanning leveren om het leven van dit dier te redden, wat het je ook kost	53%	44%	45%
Weinig tijd is nooit een excuus om honden of paarden onvoldoende afleiding of beweging te geven	81%	82%	92%
Eet vijf dagen per week of vaker vlees	48%	55%	49%

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: opleidingsniveau (percentages eens > 20%)

- Het opleidingsniveau van mensen heeft een veel grotere invloed op hoe men over dierenwelzijn denkt dan de mate van stedelijkheid en leeftijd, zo blijkt ook uit de verschillen zoals weergegeven op deze slide. Vooral de verschillen tussen laag en hoog opgeleiden zijn groot. Hierbij gaat het vaak om verschillen op heel specifieke standpunten en niet om verschillen waarin een duidelijke rode draad te onderscheiden is. Wel is het zo dat laag opgeleide Nederlanders vaker positief zijn over de morele stellingen of kwesties. Zo vinden ze dieren vaker belangrijk voor de emotionele ontwikkeling van kinderen, vinden ze vaker dat mens en dier gelijkwaardig zijn en dat dieren een moreel recht op leven hebben. Hoger opgeleiden hebben minder problemen met het afschieten van dieren om honger te voorkomen en zijn vaker van mening dat het binnen de huidige vorm van de veehouderij niet mogelijk is om dierenwelzijn te waarborgen. Ook vinden ze vaker dat we de wolf niet uit Nederland moeten weggagen, maar dat we onszelf en onze dieren tegen de wolf moeten beschermen.

Stellingen	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid
	2022	2022	2022
Dieren zijn belangrijk voor de emotionele ontwikkeling van kinderen	59%	51%	49%
Mens staat boven dier	43%	38%	32%
Mens en dier zijn gelijkwaardig	34%	25%	23%
Alle dieren hebben een moreel recht op leven	87%	77%	77%
Om de honger bij wilde dierpopulaties te voorkomen is het goed om er een aantal af te schieten	29%	37%	46%
In de huidige vorm van veehouderij is het niet mogelijk om dierenwelzijn te waarborgen	24%	31%	51%
Het vooruitgaan van dierenwelzijn in de veehouderij is belangrijker dan terugdringen van stikstof en broeikasgassen in de veehouderij	48%	42%	31%
Gevarieerd aanbod aan smakelijk en gezond vlees, melk en eieren is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren	25%	35%	41%
Het is een illusie te denken dat we medicijnen voor mensen en dieren kunnen ontwikkelen zonder deze op proefdieren te testen	28%	38%	41%
Het verhogen van wettelijke normen voor het welzijn van dieren in Nederland zorgt ervoor dat de bedrijfsmatige dierhouderij verhuist naar het buitenland waardoor de dieren alleen maar slechter af	45%	44%	34%
We moeten in Nederland de wolf niet weggagen, maar onszelf en onze dieren tegen de wolf beschermen	50%	52%	60%

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: opleidingsniveau (percentages eens > 20%)

- Op andere stellingen zien we dat hoog opgeleiden onder meer kritischer zijn op dierentuinen, vaker vinden dat het welzijn van productiedieren de komende tien jaar verbeterd moet worden en dat zij vaker vinden dat er meer aandacht moet komen voor het welzijn van insecten. Hoog opgeleiden gaven eerder aan minder vaak problemen te hebben met het afschieten van dieren om honger te voorkomen, maar dit beeld kantelt als zij de keuze hebben tussen afschieten van dieren en het vergroten van het leefgebied. In die situatie geven hoog opgeleiden vaker de voorkeur aan het vergroten van het leefgebied. Hoog opgeleiden zijn ook kritisch(er) op megastallen, want een ruime meerderheid is van mening dat er in megastallen nooit sprake kan zijn van voldoende aandacht voor de gezondheid en het welzijn van productiedieren.

Stellingen	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid
	2022	2022	2022
Er moet meer aandacht komen voor het welzijn van insecten	42%	48%	55%
Het welzijn van productiedieren moet in de komende 10 jaar verbeterd worden	60%	65%	77%
Als wij dierentuindieren niet de mogelijkheden kunnen geven om hun natuurlijk gedrag uit te voeren, dan is die soort niet geschikt om in dierentuinen te worden gehouden	58%	61%	71%
Weinig tijd is nooit een excuus om honden of paarden onvoldoende afleiding of beweging te geven	83%	84%	90%
Om dierensterfte te voorkomen is het beter om leefgebieden te vergroten door kostbare verbindingen met andere natuurgebieden aan te leggen dan dieren af te schieten	54%	58%	65%
In megastallen kan nooit sprake zijn van voldoende aandacht voor gezondheid en welzijn van de productiedieren	50%	57%	64%

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: genderidentiteit (percentages eens > 20%)

- Als we kijken naar genderidentiteit, dan zien we - net als bij opleidingsniveau - dat dit een achtergrondkenmerk is dat veel invloed heeft op de wijze waarop men tegen dierenwelzijn aankijkt. Zo zijn vrouwen vaker positief over de voorgelegde morele stellingen (op de mens staat boven het dier en het nut van dieren na) en staan vrouwen kritischer tegenover megastallen en dierentuinen. Mannen vinden het vaker goed om dieren af te schieten om honger te voorkomen en denken vaker dan vrouwen dat dierproeven nodig zijn om medicijnen te kunnen ontwikkelen. Vrouwen zijn kritischer over megastallen en dierentuinen.

Stellingen	Man	Vrouw
	2022	2022
De mens staat boven het dier	39%	34%
Mens en dier zijn gelijkwaardig	23%	28%
De mens heeft de morele plicht om goed te doen voor alle dieren	70%	74%
Alle dieren hebben een moreel recht op leven	73%	83%
Omdat dieren levende wezens zijn en gevoel hebben	59%	68%
Omdat dieren en mensen beiden onderdeel zijn van het ecosysteem	57%	51%
Omdat dieren nuttig zijn voor de mens	39%	26%
Het DNA van een dier aanpassen mag als het dier daarmee beter past bij de wensen van mensen	68%	79%
Om de honger bij wilde dierpopulaties te voorkomen is het goed om er een aantal af te schieten	45%	34%
Wij mensen moeten niet onze eigen menselijke maatstaven gebruiken, maar hoognodig luisteren naar wat het dier wil	37%	42%
Het is een illusie te denken dat we medicijnen voor mensen en dieren kunnen ontwikkelen zonder deze op proefdieren te testen	43%	32%
In megastallen kan nooit sprake zijn van voldoende aandacht voor gezondheid en welzijn van de productiedieren	57%	61%
Dierentuinen zouden in Nederland verboden moeten worden; wilde dieren horen niet achter tralies	19%	24%
Muizen zijn lastpakken en mag je daarom vergifigen	42%	30%

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: genderidentiteit (percentages eens > 20%)

- Verder zien we dat mannen vaker positief zijn over de voorgelegde stellingen. Ze vinden, bijvoorbeeld, vaker dan vrouwen dat het welzijn van productiedieren de afgelopen 10 jaar is verbeterd en dat productiedieren het in Nederland beter hebben dan in andere Europese landen. Ook in de houding tegenover de rol van overheid zijn er verschillen. Zo vinden mannen vaker dat de overheid goed zijn best doet om het welzijn van productiedieren te waarborgen (25% bij de mannen en 18% bij de vrouwen). Ook vinden mannen vaker dat de overheid het welzijn van hobby-, gezelschap-, en recreatiedieren te waarborgen (36% van de mannen en 29% van de vrouwen). Als het gaat om proefdieren, dan geeft 31% van de mannen aan dat de overheid voldoende doet om hun welzijn te waarborgen. Bij de vrouwen is 23%.

Stellingen	Man	Vrouw
	2022	2022
Het welzijn van productiedieren is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	45%	34%
Productiedieren hebben het in Nederland veel beter dan in andere Europese landen	47%	35%
De Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van productiedieren te waarborgen	25%	18%
Als inwoner van Nederland ben ik de laatste 10 jaar aanzienlijk beter geïnformeerd over het welzijn van productiedieren	44%	36%
In Nederland is vlees eten geen basisbehoefte die het slachten van dieren rechtvaardigt	20%	27%
Je mag een (ouder) productiedier ook doden als het economisch niet meer nuttig is om het in leven te houden	27%	14%
Het is acceptabel om varkens genetisch te modificeren (oftewel het DNA te veranderen) zodat ze niet meer gevoelig zijn voor ernstige infectieziekten	23%	15%
De Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van hobby-, gezelschap-, en recreatiedieren (inclusief dierentuindieren) te waarborgen	36%	29%
Als inwoner van Nederland ben ik de laatste 10 jaar aanzienlijk beter geïnformeerd over het welzijn van hobby-, gezelschap-, en recreatiedieren (inclusief dierentuindieren)	34%	28%
Het welzijn van proefdieren is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	36%	30%
Proefdieren hebben het in Nederland veel beter dan in andere Europese landen	36%	25%
Organisaties die zich beroepshalve met proefdieren bezig houden, doen echt hun best om het welzijn van hun dieren te verbeteren	42%	34%
De Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van proefdieren te waarborgen	31%	23%

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: genderidentiteit (percentages eens > 20%)

- Mannen staan wat positiever tegenover het doden van dieren, eten vaker vlees en vinden vaker dat houders en verzorgers van proefdieren het maximale doen om het welzijn van hun dieren te waarborgen. Vrouwen vinden vaker dat organisaties die zich beroepshalve met natuurdieren bezig houden echt hun best doen om het welzijn van natuurdieren te verbeteren.

Stellingen	Man	Vrouw
	2022	2022
Houders en verzorgers van proefdieren doen het maximale om het welzijn van hun dieren te waarborgen	34%	28%
Het doden van laboratoriummuizen en -ratten is geen probleem omdat het een snelle en pijnloze dood is waar ze weinig van merken	36%	24%
Het welzijn van dieren in de natuur is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	40%	33%
Organisaties die zich beroepshalve met dieren in de natuur bezig houden, doen echt hun best om het welzijn van deze dieren te verbeteren	63%	70%
Als vogels en zoogdieren in de natuur voor de mens overlast geven, is het gerechtvaardigd om in te grijpen en ze te doden	24%	18%
Om dierensterfte te voorkomen is het beter om leefgebieden te vergroten door kostbare verbindingen met andere natuurgebieden aan te leggen dan dieren af te schieten	57%	65%
Eet vijf dagen per week of vaker vlees	55%	45%

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: omgang dieren (percentages eens > 20%)

- Ook de omgang met dieren heeft impact op de houding over dierenwelzijn. Zo vinden mensen die dagelijks contact met dieren hebben vaker dat de mens de morele plicht heeft om goed te doen voor *alle* dieren. Mensen die geen contact met dieren hebben, verbinden daar vaker voorwaarden aan en laten het vaker van de nut van het dier of de afhankelijkheidsrelatie afhangen. Verder staat deze groep vaker positief tegenover het afschieten van dieren of het vergiftigen van muizen.

Stellingen	Geen contact met dieren	Wel contact met dieren
	2022	2022
De mens staat boven het dier	41%	33%
De mens heeft de morele plicht om goed te doen voor dieren, afhankelijk van de relatie met een dier	28%	22%
De mens heeft de morele plicht om goed te doen voor alle dieren	68%	75%
Niet alle dieren hebben een moreel recht op leven, dat hangt van het nut voor de mens af	25%	16%
Alle dieren hebben een eigen waarde, maar de betekenis die mensen daar aan geven verschilt van mens tot mens	50%	44%
Alle dieren hebben een eigen waarde, ongeacht hun nut voor de mens	48%	55%
Om de honger bij wilde dierpopulaties te voorkomen is het goed om er een aantal af te schieten	47%	35%
Wij mensen moeten niet onze eigen menselijke maatstaven gebruiken, maar hoognodig luisteren naar wat het dier wil	33%	45%
Het vooruitgaan van het dierenwelzijn in de veehouderij is belangrijker dan het terugdringen van stikstof en broeikasgassen in de veehouderij	31%	43%
Het is een illusie te denken dat we medicijnen voor mensen en dieren kunnen ontwikkelen zonder deze op proefdieren te testen	42%	35%
Muizen zijn lastpakken en mag je daarom vergiftigen	42%	31%
We moeten in Nederland de wolf niet weggagen, maar onszelf en onze dieren tegen de wolf beschermen	50%	59%
Er moet meer aandacht komen voor het welzijn van vissen	55%	65%

Uitsplitsing naar achtergrondkenmerken: omgang dieren (percentages eens > 20%)

- Verder zijn mensen die geen contact met dieren hebben wat positiever over de rol van de Nederlandse overheid en is deze groep positiever over het doden van dieren om een bepaalde reden. Mensen die wel (dagelijks) contact hebben met dieren vinden vaker dat het welzijn van dieren de afgelopen 10 jaar is verbeterd en vinden ze vaker dat natuurdieren vrij moeten kunnen bewegen en rondtrekken. Ook hebben zij vaker voorkeur voor het vergroten van de leefgebieden van natuurdieren in plaats van ze af te schieten.

Stellingen	Geen contact met dieren	Wel contact met dieren
	2022	2022
Het welzijn van hobby-, gezelschap-, en recreatiedieren (inclusief dierentuindieren) is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	47%	54%
Als eigenaar van een ziek hobby-, gezelschap-, en recreatiedieren (inclusief dierentuindieren) moet je altijd een maximale inspanning leveren om het leven van dit dier te redden, wat het je ook kost	41%	52%
Organisaties die zich beroepshalve met proefdieren bezig houden, doen echt hun best om het welzijn van hun dieren te verbeteren	43%	34%
De Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van proefdieren te waarborgen	32%	23%
Houders en verzorgers van proefdieren doen het maximale om het welzijn van hun dieren te waarborgen	35%	28%
Het doden van laboratoriummuizen en -ratten is geen probleem omdat het een snelle en pijnloze dood is waar ze weinig van merken	37%	26%
De Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van dieren in de natuur te waarborgen	35%	28%
Als vogels en zoogdieren in de natuur voor de mens overlast geven, is het gerechtvaardigd om in te grijpen en ze te doden	26%	17%
Dieren in de natuur moeten in Nederland overal vrij en naar hun eigen voorkeuren kunnen bewegen en rondtrekken, ook als dit leidt tot overlast voor mensen	21%	32%
Om dierensterfte te voorkomen is het beter om leefgebieden te vergroten door kostbare verbindingen met andere natuurgebieden aan te leggen dan dieren af te schieten	54%	65%

Trends 2018 - 2022

Trends: enkele verschillen tussen 2018 en 2022

- Hieronder is weergegeven in hoeverre de resultaten in dit hoofdstuk verschillen naar enkele achtergrondkenmerken (stedelijkheidsgraad, wel geen contact met dieren in dagelijkse leven en leeftijd). Omwille van de leesbaarheid van dit rapport, is dit net als in 2018, alleen voor de belangrijkste resultaten in dit rapport gedaan. Er is voor de trendtabellen dus een selectie van stellingen gemaakt die met elkaar worden vergeleken. Er is meer data beschikbaar. Mochten er nog vragen leven die betrekking hebben op analyses/data, die in dit rapport niet vermeld staan, dan kunnen deze eventueel uit de tabellen worden gehaald. Neem in dat geval binnen enkele maanden na de publicatie van dit rapport contact op met de Raad voor Dierenaangelegenheden.
- Indien er significante verschillen ($\alpha < 0,05$) zijn aangetroffen tussen 2018 en 2022 zijn deze weergegeven (groene kleur betekent significant hoger; rode kleur is significant lager; kleurloos is geen significant verschil). In de onderstaande tabel zijn er geen significante verschillen tussen de doelgroepen.

Stellingen % (helemaal) eens met stelling	woonachtig in (zeer) sterk stedelijke gebieden		woonachtig in gemiddeld stedelijke gebieden		woonachtig in weinig/niet stedelijke gebieden		geen contact met dieren in het dagelijks leven		wel contact met dieren in het dagelijks leven		Jong (18 t/m 34 jaar)		Middelbare leeftijd (35 t/m 49 jaar)		Vijftigplus (50 t/m 69 jaar)	
	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018
Mens en dier zijn gelijkwaardig	29%	27%	23%	18%	20%	21%	19%	18%	30%	28%	25%	22%	22%	23%	28%	25%
De mens heeft de morele plicht om goed te doen voor alle dieren	73%	73%	73%	68%	71%	71%	68%	66%	75%	76%	69%	70%	73%	71%	74%	73%
Alle dieren hebben een moreel recht op leven	80%	82%	78%	76%	76%	80%	73%	75%	83%	84%	80%	82%	77%	78%	78%	81%
Alle dieren hebben een eigen waarde, ongeacht hun nut voor de mens	55%	51%	50%	47%	49%	45%	48%	44%	55%	52%	50%	48%	54%	48%	53%	51%

Trends: enkele verschillen tussen 2018 en 2022

Stellingen	Laag opgeleid		Middelbaar opgeleid		Hoog opgeleid		Man		Vrouw	
	% (helemaal) eens met stelling									
	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018
Mens en dier zijn gelijkwaardig	34%	31%	25%	23%	23%	21%	23%	23%	28%	25%
De mens heeft de morele plicht om goed te doen voor alle dieren	73%	71%	71%	72%	73%	72%	70%	69%	74%	74%
Alle dieren hebben een moreel recht op leven	87%	84%	77%	82%	77%	77%	73%	78%	83%	83%
Alle dieren hebben een eigen waarde, ongeacht hun nut voor de mens	55%	51%	49%	47%	54%	49%	52%	50%	53%	48%

Trends: enkele verschillen tussen 2018 en 2022

Stellingen	woonachtig in (zeer) sterk stedelijke gebieden		woonachtig in gemiddeld stedelijke gebieden		woonachtig in weinig/niet stedelijke gebieden		geen contact met dieren in het dagelijks leven		wel contact met dieren in het dagelijks leven		Jong (18 t/m 34 jaar)		Middelbare leeftijd (35 t/m 49 jaar)		Vijftigplus (50 t/m 69 jaar)	
	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018
Dieren geven liefde, warmte en gezelligheid is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren.	82%	83%	82%	79%	81%	82%	70%	69%	90%	92%	84%	85%	83%	80%	79%	81%
Dieren helpen gehandicapten en ouderen van dagen in het dagelijkse leven is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren.	46%	49%	50%	52%	42%	49%	48%	51%	43%	49%	48%	47%	39%	46%	47%	55%
Gevarieerd aanbod aan smakelijk en gezond vlees, melk en eieren is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren.	35%	28%	38%	31%	37%	25%	47%	39%	28%	19%	36%	29%	39%	30%	34%	24%
Dieren zijn een bron van kennis, verwondering en inspiratie is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren.	32%	36%	26%	30%	28%	29%	25%	27%	33%	38%	29%	34%	30%	35%	31%	31%
De veehouderij en visserijsector zijn van groot economisch belang is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren	21%	17%	20%	22%	26%	23%	31%	27%	16%	13%	20%	18%	22%	18%	24%	21%
Krappe en saaie huisvesting is belangrijke negatieve kant van onze omgang met dieren	34%	35%	32%	32%	32%	32%	28%	31%	36%	36%	34%	36%	33%	36%	32%	30%
Transport van productiedieren over grote afstanden is belangrijke negatieve kant van onze omgang met dieren	38%	39%	38%	33%	34%	36%	36%	34%	37%	39%	31%	30%	34%	35%	43%	44%
Het ruimen van gezonde dieren bij een dierziekte-epidemie is belangrijke negatieve kant van onze omgang met dieren	43%	36%	47%	43%	47%	45%	43%	39%	45%	40%	47%	39%	43%	40%	43%	40%
Gezondheidsrisico's voor de mens als gevolg van hoog antibioticagebruik in veehouderij is belangrijke negatieve kant van onze omgang met dieren	37%	43%	36%	48%	38%	41%	46%	53%	31%	35%	35%	42%	39%	47%	38%	42%

Trends: enkele verschillen tussen 2018 en 2022

Stellingen	Laag opgeleid		Middelbaar opgeleid		Hoog opgeleid		Man		Vrouw	
	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018
Dieren geven liefde, warmte en gezelligheid is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren.	83%	83%	83%	83%	81%	80%	79%	78%	84%	86%
Dieren helpen gehandicapten en ouderen van dagen in het dagelijkse leven is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren.	55%	63%	44%	49%	43%	45%	40%	47%	50%	53%
Gevarieerd aanbod aan smakelijk en gezond vlees, melk en eieren is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren.	25%	17%	35%	25%	41%	36%	41%	31%	31%	24%
Dieren zijn een bron van kennis, verwondering en inspiratie is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren.	18%	23%	27%	33%	37%	39%	28%	33%	32%	34%
De veehouderij en visserijsector zijn van groot economisch belang is belangrijke positieve kant van onze omgang met dieren	23%	18%	26%	19%	19%	20%	25%	22%	20%	17%
Krappe en saaie huisvesting is belangrijke negatieve kant van onze omgang met dieren	37%	36%	35%	34%	29%	31%	34%	34%	32%	33%
Transport van productiedieren over grote afstanden is belangrijke negatieve kant van onze omgang met dieren	33%	43%	35%	36%	39%	35%	36%	34%	38%	40%
Het ruimen van gezonde dieren bij een dierziekte-epidemie is belangrijke negatieve kant van onze omgang met dieren	50%	45%	45%	39%	42%	38%	44%	40%	45%	40%
Gezondheidsrisico's voor de mens als gevolg van hoog antibioticagebruik in veehouderij is belangrijke negatieve kant van onze omgang met dieren	28%	34%	34%	43%	43%	47%	40%	46%	34%	40%

Trends: enkele verschillen tussen 2018 en 2022

Stellingen % (helemaal) eens met stelling	woonachtig in (zeer) sterk stedelijke gebieden		woonachtig in gemiddeld stedelijke gebieden		woonachtig in weinig/niet stedelijke gebieden		geen contact met dieren in het dagelijks leven		wel contact met dieren in het dagelijks leven		Jong (18 t/m 34 jaar)		Middelbare leeftijd (35 t/m 49 jaar)		Vijftigplus (50 t/m 69 jaar)	
	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018
Wij mensen moeten niet onze eigen menselijke maatstaven gebruiken, maar hoognodig luisteren naar wat het dier wil	44%	41%	37%	34%	33%	39%	33%	31%	45%	45%	39%	37%	36%	39%	43%	40%
In de huidige vorm van veehouderij is het niet mogelijk om dierenwelzijn te waarborgen.	41%	34%	38%	27%	34%	26%	38%	28%	38%	32%	42%	31%	35%	28%	37%	31%
Een respectvolle omgang met dieren zorgt ervoor dat we stilstaan bij waarden die belangrijk zijn voor relaties tussen mensen, zoals inlevingsvermogen en mededogen	76%	74%	70%	73%	71%	76%	68%	69%	77%	79%	73%	72%	70%	76%	76%	75%
Op korte termijn zullen mensen steeds vaker vleesvervangers en namaakvlees eten en dat betekent het einde van de varkenshouderij	24%	23%	22%	16%	19%	17%	22%	20%	23%	20%	29%	21%	20%	18%	19%	20%
In megastallen kan nooit sprake zijn van voldoende aandacht voor gezondheid en welzijn van de productiedieren	63%	63%	59%	54%	51%	58%	58%	56%	59%	64%	61%	61%	59%	60%	58%	60%
Het welzijn van recreatiedieren is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	50%	51%	53%	52%	53%	56%	47%	48%	54%	56%	51%	50%	50%	51%	51%	56%
Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van recreatiedieren te waarborgen	34%	42%	29%	47%	31%	42%	35%	48%	31%	38%	38%	45%	29%	44%	31%	41%
Als inwoner van Nederland ben ik de laatste 10 jaar aanzienlijk beter geïnformeerd over het welzijn van recreatiedieren	30%	31%	34%	34%	31%	33%	28%	28%	33%	36%	31%	28%	30%	31%	32%	36%
Het welzijn van proefdieren is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	32%	33%	38%	36%	32%	34%	36%	39%	31%	30%	34%	34%	29%	31%	34%	35%
De Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van proefdieren te waarborgen	27%	29%	30%	34%	26%	30%	32%	37%	23%	25%	25%	32%	26%	29%	29%	30%

Trends: enkele verschillen tussen 2018 en 2022 in geslacht en opleidingsniveau (6/6)

Stellingen	Laag opgeleid		Middelbaar opgeleid		Hoog opgeleid		Man		Vrouw	
	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018
Wij mensen moeten niet onze eigen menselijke maatstaven gebruiken, maar hoognodig luisteren naar wat het dier wil	38%	45%	38%	40%	42%	35%	37%	34%	42%	44%
In de huidige vorm van veehouderij is het niet mogelijk om dierenwelzijn te waarborgen.	24%	23%	31%	27%	51%	37%	38%	29%	39%	32%
Een respectvolle omgang met dieren zorgt ervoor dat we stilstaan bij waarden die belangrijk zijn voor relaties tussen mensen, zoals inlevingsvermogen en mededogen	74%	70%	72%	76%	74%	75%	70%	72%	77%	77%
Op korte termijn zullen mensen steeds vaker vleesvervangers en namaakvlees eten en dat betekent het einde van de varkenshouderij	14%	25%	18%	18%	29%	20%	22%	18%	23%	22%
In megastallen kan nooit sprake zijn van voldoende aandacht voor gezondheid en welzijn van de productiedieren	50%	60%	57%	62%	64%	58%	57%	55%	61%	65%
Het welzijn van recreatiedieren is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	49%	58%	55%	51%	48%	52%	53%	49%	49%	56%
Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van recreatiedieren te waarborgen	34%	38%	34%	43%	30%	45%	36%	42%	29%	44%
Als inwoner van Nederland ben ik de laatste 10 jaar aanzienlijk beter geïnformeerd over het welzijn van recreatiedieren	35%	36%	30%	34%	30%	28%	34%	31%	28%	33%
Het welzijn van proefdieren is de afgelopen 10 jaar sterk verbeterd	28%	28%	32%	30%	36%	41%	36%	35%	30%	33%
De Nederlandse overheid doet wat nodig is om het welzijn van proefdieren te waarborgen	23%	24%	25%	29%	30%	35%	31%	32%	23%	29%